

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

REDACTIE : RIDDER RENÉ VICTOR, HOOFDREDACTEUR

E. BOONEN, C. CAENEPEEL

REDACTIEADRES : PROF. MR. RIDDER RENÉ VICTOR, BRITSELEI 40, 2000 ANTWERPEN

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE RECHTSLITERATUUR GEDURENDE HET GERECHTELIJK JAAR 1974-75 (1e deel)

In onze jaarlijkse overzichten van de Vlaamse rechtsliteratuur hebben wij regelmatig de klemtoon kunnen leggen op de geweldige opbloei die zich heeft voorgedaan gedurende de laatste 40 jaren. Voortdurend is het aantal der juridische werken die gepubliceerd werden talrijker geworden en vooral heeft zich de kwaliteit van deze werken steeds verbeterd. Meer dan eens werd er op gewezen hoe de Vlaamse rechtsliteratuur op zeer korte tijd volledig haar achterstand heeft ingelopen en thans gekomen is tot een peil waarop ze volledig gelijkwaardig is geworden met de Franse en ze zelfs deze laatste op velerlei gebied heeft overtroffen. Dit is een schitterend getuigenis van de gezonde krachten die schuilen in ons volk en het is een eer voor de Vlaamse juristen in staat te zijn geweest deze glorierijke renaissance te verwezenlijken.

Het gerechtelijk jaar dat thans verlopen is, heeft in zeer brede mate het zijne bijgebracht tot de bloei van onze Vlaamse rechtsliteratuur. Het aantal werken dat gepubliceerd werd is aanzienlijk en de waarde ervan staat op een zeer hoog peil en wel zodanig dat dit jaar enkele boeken verschenen die als blijvende meesterwerken kunnen bestempeld worden. Sommige van hen zijn zo belangrijk dat ze een zeer uitgebreide bespreking zouden vereisen wat hier, tengevolge van plaatsgebrek, niet mogelijk is. Wij moeten ons dan ook beperken tot het aanstippen van het essentiële.

Zoals gebruikelijk zullen wij een overzicht geven van wat verscheen in de verschillende takken van het recht. Doch tengevolge van het groot aantal publicaties zullen wij wel verplicht zijn er meerdere achterwege te laten, waaruit geenszins mag besloten worden dat deze van minder belang zouden zijn dan degene die wel in dit overzicht vermeld worden.

Burgerlijk recht.

Wij beginnen met het burgerlijk recht, dat toch nog steeds de spil blijft van heel de rechtswetenschap, niettegenstaande de brede spreiding van de verschillende bijzondere rechtstakken die als jonge loten uit de oude stam zijn gesproten.

Op gebied van het burgerlijk recht moeten wij eerst bijzonder de aandacht vestigen op het grote werk dat geschreven werd door de *professoren Raymond Derine, Fernand Van Neste en Hugo Vandenberghe* over het "*Zakenrecht*".

Dit werk dat bestaat uit drie lijvige delen, behoort tot de grote reeks "*Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*", waarvan het initiatief genomen werd door de *professoren Van Gerven en Dillemans* en waarin reeds belangrijke traktaten over het burgerlijk recht zijn verschenen.

Het is één van de grote verdiensten van de auteurs dat ze er in de eerste plaats aan gehouden hebben een einde te stellen aan de verwarring die op het behandelde gebied voorkomt wat betreft de gebruikte terminologie.

Ze hebben zich ingespannen hier klaarheid te brengen, de gebruikte begrippen duidelijk te omschrijven, de nauwkeurige juridische inhoud ervan te bepalen en ze zijn erin geslaagd aldus hun opzoekingen door te drijven, zonder de vrees te moeten koesteren verloren te lopen in een chaotische begripsverwarring.

Uitgaande van het algemeen begrip van het *vermogen* bestuderen de auteurs achtereenvolgens de zaak, uitsluitend beschouwd als stoffelijk voorwerp en de goederen die zowel zakelijke als persoonlijke rechten omvatten, die gezamenlijk de actieve bestanddelen van het vermogen uitmaken.

Het werk geeft ons dan een volledig overzicht van de vele soorten zaken die zich in de rechtsweld kunnen voordoen: roerende en onroerende zaken, zaken in en buiten de handel, gemene zaken, zaken die aan niemand toebehoren en verloren zaken, vervangbare en niet-vervangbare, verbruikbare en niet-verbruikbare zaken, tegenwoordige en toekomstige, hoofdzaken en bijzaken, afzonderlijke zaken en algemeenheden en nog meer andere onderscheidingen. Er wordt een uitvoerige studie gewijd aan de onroerende goederen, deze die onroerend kunnen zijn uit hun aard, door bestemming of door het voorwerp waarop ze betrekking hebben. De zeer uitgebreide rechtspraak betreffende het onroerend karakter van sommige goederen wordt volledig geëxcerpeerd en vele betwiste aangelegenheden worden grondig nagespeurd zoals b.v. het conflict tussen het begrip van onroerende goederen door bestemming en de inpandgeving van een handelszaak.

Bij al deze besprekingen onderzoeken de auteurs niet enkel de arresten van het Hof van Cassatie doch eveneens de jurisprudentie van de hoven van beroep en van de lagere rechtbanken.

De studie van de domeingoederen die tot nog toe steeds gerekend werd tot het administratief recht wordt door de schrijvers in hun werk ingelast.

Aan bezit en eigendom wordt een brede aandacht besteed en de vele beschouwingen die in ontelbare wetenschappelijke geschriften aan deze onderwerpen werden gewijd, worden door de auteurs niet enkel uiteengezet, doch ook met brede redelijke zin gewikt en gewogen.

Zoals prof. Derine het reeds gepoogd had in een hoog gewaardeerd proefschrift, wordt in dit werk betoogd welke verkeerde begrippen men in de laatste jaren heeft gehuldigd aangaande de opvatting van het eigendomsrecht in de 19e eeuw.

Er wordt onderstreept dat de auteurs van het Burgerlijk Wetboek zich volkomen bewust waren van de noodzakelijke grenzen die aan het eigendomsrecht dienden gesteld te worden en hoe ook de rechtspraak van het begin van de 19e eeuw reeds het begrip "misbruik van recht" aanvaardde.

De onteigening, de meest diepgaande ingreep die ten opzichte van het eigendomsrecht kan gebeuren, wordt in een volledig traktaat behandeld met de belangrijke wijzigingen in de procedure die sedert enkele jaren werden doorgevoerd. Verder wordt nog de aandacht gevestigd op een hele reeks wettelijke bepalingen buiten het Burgerlijk Wetboek, die betrekking hebben op de begrenzing van het eigendomsrecht. Wat de jurisprudentie aangaat vinden wij hier een volledige studie van het misbruik van recht en van de "hinder" spruitende uit nabuurschap.

De schrijvers zoeken de criteria op die uit de rechtspraak kunnen gelicht worden en volgen op de voet de geleidelijke ontwikkeling van deze criteria

in de jurisprudentie. Een uitvoerige aanhaling van praktische gevallen die in het boek besproken worden is van onschatbare waarde voor de rechtspraktijk.

Een groot gedeelte van het tweede deel van het werk wordt in beslag genomen door de leer van de erfdienstbaarheden. Het ontstaan van deze erfdienstbaarheden, hun uitoefening, hun tenietgaan, de mogelijke wijzigingen ervan stellen aan het praktische leven een oneindigheid van problemen waarmee de jurisprudentie voortdurend heeft te worstelen en het is een kostbaar voordeel in dit boek de hele stof samengebonden te vinden, vaste lijnen te zien trekken, de bijzonderheden die zich in elk geval voordoen herleid te zien tot grote algemene beginselen en een haast volledig overzicht te krijgen van de rechtspraak betreffende alle gevallen die enig belang hebben.

De auteurs hebben ook hun werk aangevuld met het onderzoek der bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek die handelen over de bezits- en eigendomsvorderingen. Hoofdstukken over de wijze van eigendoms-verkrijging op grond van verjaring of van natrekking worden eveneens bestudeerd in het tweede deel van het boek.

Het derde deel, dat nog ter pers is, doch dat onverwijld zal verschijnen, behandelt zeer gewichtige en actuele problemen in verband met het zakenrecht, namelijk de mede-eigendom van appartementsgebouwen, de mandeligheid, het vruchtgebruik, de erfdienstbaarheid door 's mensen toedoen en tenslotte de opstal en de erfpacht.

Het werk heeft nog bijzonder aan belang gewonnen door de mededeling, achter elk hoofdstuk, van de basisrechtspraak, door het afdrukken van de integrale tekst van de bijzonderste arresten en vonnissen die op de behandelde stof betrekking hebben.

Door dit grote werk hebben de schrijvers iets volkomen nieuws gebracht waarop ze dik hun eigen stempel hebben gedrukt.

Zij hebben aan het samenstellen ervan een fantastische arbeid besteed en zij hebben het onderwerp werkelijk volledig uitgeput. Niets, noch op het gebied van de rechtspraak, noch op dit van de doctrine, is aan hun aandacht ontsnapt en de bergen jurisprudentie die ze onderzocht hebben, worden beoordeeld met een redelijkheid en een wetenschappelijke geest die niet hoog genoeg kunnen geschat worden. Ze hebben op de gelukkigste wijze de streng juridische rechtsnormen in verbinding gebracht met de sociologische werkelijkheid van deze dag en door hun team-arbeid zijn ze erin geslaagd een wetenschappelijk werk voort te brengen van uitzonderlijke waarde, dat de grote reeks der "Beginnelen van het Belgisch Privaatrecht" een rijpe en rijke bijdrage heeft bezorgd.

Een ander boek van grote betekenis is het werk van *mr. Geert Baert* over de "*Ouderlijke boedelverdeling*" dat deel uitmaakt van de prachtige serie "*Algemene praktische rechtsverzameling*".

De voortreffelijke monografie van *mr. Geert Baert* behandelt een zeer speciale onderafdeling van het erfrecht, onderafdeling die, vooral in deze tijd, een groot maatschappelijk nut zou kunnen hebben en waarvan de studie tot nog toe zozeer verwaarloosd werd.

Over dit onderwerp waaraan de wet slechts een paar artikelen wijdt en dat ook in de rechtsleer zo summier behandeld werd, heeft de auteur een lijvig boek geschreven van 424 bladzijden.

De toepassing van de behandelde rechtsfiguur is fel omstreden in rechtsleer en rechtspraak en het was werkelijk vanwege de auteur een waagstuk dit moeilijk probleem aan te vatten en het te behandelen op een zo grondige en diepgaande wijze als dit in dit werk geschied is.

Schrijver heeft alles onderzocht wat over dit onderwerp geschreven werd en de ontzaglijke bibliographie die in het boek wordt opgegeven dringt bewondering af voor de geweldige arbeid die aan deze studie besteed werd.

De jurisprudentie op het stuk werd niet enkel aangehaald doch besproken en gekeurd. De rechtsleer over het onderwerp werd kritisch gewogen en de auteur heeft steeds, wat betreft betwiste punten, zijn eigen stelling geadstrueerd op een vaste grondslag, met volstrekt redelijke elementen.

Het boek stippelt vooral de grote mogelijkheden uit die in de rechtsfiguur van de ouderlijke boedelverdeling besloten liggen en heeft de hoge maatschappelijke betekenis van het onderwerp dat hier werd behandeld doen uitschijnen en bewezen hoezeer het vatbaar is voor talrijke doeltreffende toepassingen.

Het boek werd bewerkt volgens een streng wetenschappelijke methode en de grote geestesstromingen die de rechtswetenschap in de laatste eeuw hebben beheerst zijn volledig in het boek tot uiting gebracht en wij vinden er de diepe sporen van deze theorieën in terug. Zo lag de strijd tussen de strenge exegetische en de meer vrije wetenschappelijke interpretatie tot grondslag van menige kritische bedenking die door de auteur in het midden gebracht wordt bij de beoordeling van de mening van talrijke auteurs en jurisdicties.

De rechtsvergelijkende methode wordt in het boek voortdurend toegepast en naast hetgeen in ons land door de wetenschap over het behandelde onderwerp verkondigd werd, vernemen wij alles wat er over geschreven en gevonnist werd in de ons omringende landen vooral in Frankrijk en in Nederland.

De logische methode openbaart zich in haast elk hoofdstuk van het werk en tegenover allerlei vooringenomenheden legt de schrijver steeds in de

weegschaal het gewicht van de objectieve redelijkheid.

Er dient vooral aangestipt dat de sociologische beschouwingswijze op zoveel bladzijden van het boek tot uiting komt waar de sociale mogelijkheden die door de ouderlijke boedelverdeling geboden worden in het licht worden gesteld.

Het boek van *mr. Geert Baert* is werkelijk een model van wetenschappelijke monografie en het heeft in belangrijke mate onze Vlaamse rechtsliteratuur verrijkt. Geen werk verdiende meer de bekroning met de drie-jaarlijkse prijs van het Antwerps Notariaat.

De Heer *Alfons Vastersavendts* heeft zo pas een "*Praktisch handboek van Erfrecht*" gepubliceerd, dat even nuttig is voor de studenten in de rechten als voor de praktiserende juristen.

In het voorwoord dat *prof. C. Vullers*, voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, voor dit werk schreef, wijst hij er terecht op dat het erfrecht een moeilijk en ondankbaar terrein is. Veel tractaten en handleidingen werden erover geschreven en het wordt uitvoerig behandeld in al de grote leerboeken over het burgerlijk recht, maar toch blijft het steeds een gebied dat men met zekere schroom betreedt, waarop men steeds de vrees koestert gevaarlijke verrassingen te ontmoeten en waarop men voortdurend de behoefte voelt aan een veilige gids.

Deze zo noodzakelijke begeleiding wordt op uitstekende wijze verstrekt door het nieuw boek van de heer *Vastersavendts*.

Deze auteur, die de leiding waarneemt van de praktische oefeningen over erfrecht aan de Vrije Universiteit te Brussel, weet uit ervaring wat de jurist behoeft die geconfronteerd wordt met problemen uit het erfrecht. Hij heeft dan ook een boek geschreven waarin heel de stof op een volledige en systematische wijze behandeld wordt en waarin hij er zich voortdurend op toelegt de lezer een algemeen overzicht te bezorgen van de verschillende onderafdelingen van het erfrecht, van hun onderling verband en hun wederzijdse beïnvloeding.

Klaarheid en duidelijkheid zijn de voortdurende zorgen van de schrijver. Zijn uiteenzetting is eenvoudig, vlot en begrijpelijk. Veel van het overbodige dat in andere tractaten voorkomt wordt geweerd, doch het essentiële is op lumineuse wijze uiteengezet.

Het werk is ingedeeld in twee grote titels: het openvallen van de nalatenschap en de wettelijke devolutie ervan, en een tweede titel: het verwerven van de nalatenschap. De auteur volgt de traditionele orde van indeling der stof: de bekwaamheid om te erven en de onwaardigheid, daarna in twee uitgebreide hoofdstukken achtereenvolgens de juridische toestand van de regelmatige en van de onregelmatige erfopvolgers.

Vooral in dit laatste hoofdstuk heeft de auteur zich gebogen over de belangrijke wetswijzigingen die reeds sedert geruime tijd ontworpen werden en die nog steeds aanleiding geven tot diepgaande betwistingen, zoals het erfrecht van het natuurlijk kind en dit van de langstlevende echtgenoot. Wat dit laatste betreft heeft de heer Vastersavendts zich reeds doen gelden door verschillende geschriften die hem hebben gekenmerkt als een bijzonder specialist op dit gebied.

In de verschillende kapitels die aan de erfopvolging gewijd worden vinden wij op elke bladzijde uiterst interessante en persoonlijke opmerkingen van de auteur alsook bespreking en beoordeling van rechtsleer en rechtspraak.

In het tweede gedeelte betreffende het verwerven van de nalatenschap wordt grondig heel de procedure te dien einde behandeld, waarbij alle moeilijkheden die zich hierbij kunnen voordoen onder de loupe worden genomen.

De praktische bruikbaarheid van het boek wordt in belangrijke mate vergroot door de voorbeelden die door de schrijver geschetst worden en die de theoretische gegevens van de tekst op de klarste wijze illustreren. Alle betwistingen, die toch in zo grote mate in het erfrecht voorkomen, worden door de schrijver naar eigen inzicht behandeld en rechtspraak op het stuk wordt aangehaald en beoordeeld.

Het boek kan voorzeker beschouwd worden als een klassieke bijdrage tot een betere kennis van dit moeilijk en delicaat hoofdstuk van het burgerlijk recht en elk jurist die een vraagstuk van erfrecht heeft op te lossen zou wijs handelen door eerst poolshoogte op te nemen in het werk van de heer Vastersavendts.

Voor de laatste vergadering der *Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland* heeft prof. J. Pauwels een belangrijk preadvies geschreven over "*De invloed van geestelijke gestoordheid op privaatrechtelijke gebondenheid en aansprakelijkheid*". Na een historische uiteenzetting van de verschillende maatregelen die in het Belgisch recht werden genomen ter bescherming van de personen die lijden aan geestesstoornis, onderzoekt hij enerzijds de gevolgen van rechtshandelingen die door deze personen gesteld worden en anderzijds de gevolgen van hun feitelijke gedragingen die buiten de rechtshandelingen vallen.

In het eerste gedeelte staat commentaar te lezen over de verschillende maatregelen die voorkomen in het Burgerlijk Wetboek en in de sociale wetten, vooral de krankzinnigenwet, en het Gerechtelijk Wetboek over de onbekwaamverklaring, de verlengde minderjarigheid, de benoeming van een gerechtelijk raadsman, de plaatsing, de sequestering en internering, waarbij telkens de gronden van de maatregel worden uiteengezet en de omvang van

de onbekwaamheid wordt uitgestippeld. In de behandelde stof komen nog zeer talrijke betwiste punten voor die door de auteur worden toegelicht en waarvoor hij verwijst naar een zeer uitvoerige jurisprudentie.

Wat betreft de gevolgen van de feitelijke gedragingen van geestesgestoorden bespreekt schrijver deze gevolgen zowel voor het vermogensrecht als voor het familierecht en hij vindt hierbij aanleiding uit te wijden over de billijkheidsaansprakelijkheid bij schuld zoals deze voorzien is door artikel 1386bis van het Burgerlijk Wetboek en tevens over de nieuwe Wet van 1974 op de echtscheiding wegens krankzinnigheid of diepe geestesgestoordheid. Dit preadvies is een uitstekende synthese van het behandelde onderwerp en stelt, door zijn overvloedige citaten, de juristen in de gelegenheid tot diepergaande studie.

Het bekend boekje van Jan Lindemans en Lode Vandeneede over "*De verenigingen zonder winst-oogmerk. Praktische handleiding*." verscheen zo pas in een nieuwe uitgave. Het bestaat uit twee deeltjes waarvan het eerste, van de hand van de heer Lindemans het algemeen statuut van deze soort vereniging behandelt, terwijl het tweede deel, geschreven door de heer Vandeneede, dat binnenkort zal verschijnen, het fiscaal gedeelte zal uiteenzetten.

Zeer summier, maar bijzonder praktisch verstrekt dit werkje in grote lijnen alle inlichtingen betreffende de oprichting van een vereniging zonder winst-oogmerk en het bestuur ervan, met een overzicht van alle formaliteiten die moeten vervuld worden, zoals statuten-wijziging, samensmelting en splitsing van verenigingen.

De waarde van het werkje voor de praktijk wordt ten eerste bevorderd door het opnemen van een reeks modellen van akten en het lijdt geen twijfel dat deze nieuwe uitgave niet de laatste zal zijn van dit, vooral om zijn duidelijkheid, zo zeer gewaardeerd boek.

Nu thans het jaar van de vrouw gevierd wordt heeft de *Belgische Vereniging van vrouwelijke juristen* het gelukkig initiatief genomen tot het publiceren van een "*Overzicht der ongelijkheden die in het Belgisch recht bestaan tussen man en vrouw*".

Zowel voor het burgerlijk recht als voor het sociaal recht worden de teksten afgedrukt uit het Burgerlijk Wetboek en uit verschillende afzonderlijke wetten waaruit deze ongelijkheid, die nog op zeer belangrijke punten bestaat, duidelijk blijkt.

Naast de aangehaalde teksten worden in een tweede kolom de kritische opmerkingen vermeld en de voorstellen uitgestippeld tot wijziging van de wetgeving met het doel tot een zo groot mogelijke gelijkheid tussen de beide geslachten te komen.

Deze ongelijkheden zijn voorzeker door elk jurist

gekend, doch het had zijn zeer groot nut alle in aanmerking komende teksten verzameld te zien, zowel voor het burgerlijk recht als voor het arbeidsrecht en de sociale zekerheid voor werknemers en zelfstandigen en kennis te nemen van de zeer gevatte opmerkingen die in het midden gebracht worden en van de wensen die door de vrouwelijke juristen worden geformuleerd.

De samenstelling van dit boek werd opgedragen aan werkgroepen van docenten en advocaten en de uitgave zal kunnen gelden als basis-document voor alle juridische vorderingen van de vrouwelijke juristen.

In het "*Administratief Lexicon*" publiceerde advocaat *Yves De Coster* een tractaat over "*De Landpacht*", waarin hij een uitgebreid commentaar wijdt aan de Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen, wet die eveneens de beperking van de pacht prijs voorziet. Deze wet is van toepassing op de openbare besturen en instellingen en dit is de reden om dewelke het tractaat van mr. De Coster plaats vond in het *Administratief Lexicon*.

Na een historische uiteenzetting van de verschillende wetgevingen die reeds in verband met de landpacht uitgevaardigd werden, ontwikkelt de auteur nauwkeurig de inhoud van het begrip pacht en vestigt hij zijn aandacht op de verschillende modaliteiten waaronder het wezen van de pacht kan begrepen of... gecamoufleerd worden.

Daar de verhandeling hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand der openbare besturen in verband met het pachtrecht onderzoekt schrijver voorafgaandelijk de wijze van verpachting die door deze instellingen dient toegepast te worden en de administratieve adviezen en goedkeuringen die vereist zijn. Daarna wordt de rechtspleging in verband met pacht en recht van voorkoop onderzocht, waarop dan de uitvoerige uiteenzetting volgt van de wettelijke normen die het pachtrecht beheersen: het toepassingsgebied, het bewijs van de pacht met de vormvereisten en het einde van de pacht met de verschillende modaliteiten van opzegging.

Onderpacht en pachtoverdracht vormen een afzonderlijk hoofdstuk, waarna dan breedvoerig wordt gehandeld over het recht van voorkoop met een overzicht van de grote verscheidenheid der gevallen die zich hierbij kunnen voordoen.

Vaststelling en eventuele herziening van de pacht prijs, komen dan aan de beurt en de verhandeling wordt afgesloten met een hoofdstuk over de respectievelijke verplichtingen van pachter en verpachter.

Het is uiterst nuttig dat aan het tractaat een

derde deel is toegevoegd, dat een reeks modellen bevat van akten en van proceduurstukken, in verband met het behandelde onderwerp.

In de reeds uitgebreide reeks werken die aan het pachtrecht werden gewijd, neemt de verhandeling van mr. Yves De Coster een zeer eervolle plaats in.

In verband met de leer der erfdiensbaarheden geeft "*De afstand van beplantingen*" voortdurend aanleiding tot allerlei moeilijkheden tussen naburen. Het is over dit onderwerp dat *dr. R. Dervaux*, inspecteur-generaal bij het Ministerie van landbouw, en *dr. L. Capelle* een boekje hebben geschreven dat werd uitgegeven door de Uitgeverij voor gemeentelijke administratie te Heule.

Het bevat een commentaar op de artikelen uit het Veldwetboek die op de afstand van beplantingen betrekking hebben en behandelt verder vele bijzondere wettelijke bepalingen die voor de afstand van beplantingen in acht dienen genomen langs spoorwegen, militaire domeinen, autosnelwegen, vliegpleinen en waterlopen. Jurisprudentie wordt overvloedig aangehaald en er wordt voortdurend verwezen naar gegevens uit de rechtsleer.

In hun laatste hoofdstuk onderzoeken de auteurs nog de betekenis van artikel 40 der wet op het natuurbewoud en uiteindelijk verschillende provinciale reglementen.

Bij de lectuur van dit beknopt werkje is men verbaasd vast te stellen hoeveel belangrijke betwistingen zich op dit gebied kunnen voordoen en is men de auteurs dankbaar dit alles zo zakelijk en volledig te hebben samengebracht.

De heer *Mathieu Vandeur* die ons, een paar jaar geleden, een grondige studie bezorgde over de arbeidsongevallen, heeft reeds, korte tijd daarna, een tractaat gepubliceerd over "*De verzekering van motorrijtuigen*". Het reusachtig aantal verkeersongevallen dat dagelijks voor onze rechtbanken behandeld wordt bewijst reeds a priori het nut van dergelijke uitgave, waarin een breed commentaar verstrekt wordt op de bepalingen der Wet van 1 juli 1956. De heer Vandeur ontleedt de verschillende pogingen die gedaan werden om te kunnen komen tot het opleggen van de verplichte verzekering. Hij gaat dan de innovaties na die door deze belangrijke wet in werking werden gesteld, namelijk de rechtstreekse actie van de benadeelde tegen de verzekeraar, de niet-tegenstelbaarheid van de nietigheden en uiteindelijk het oprichten van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds.

Het boek is overvloedig voorzien van toelichtingen uit de jurisprudentie en het vormt een rijke mijn voor de praktijk. Het bevat eveneens menigvuldige kritische beschouwingen namelijk in verband met het verhaalsrecht van de verzekeraar.

Advocaten en magistraten zullen voortdurend voor het behandelen en berechten van hun zaken van dit boek gebruik maken.

De bepaling van de schade, zowel materiële als morele, die toegebracht wordt tengevolge van ongevallen of allerlei andere omstandigheden, vormt een groot percentage van de beslissingen die door onze rechtsmachten dagelijks worden geveld.

Deze schade ondergaat in belangrijke mate de invloed van de tijdsomstandigheden en van de geldwaarde. In de juridische literatuur zijn de geschriften over dit onderwerp dan ook menigvuldig.

Wat de morele schade betreft werd onlangs door het tijdschrift "*De Verzekeringswereld*", van de hand van de heer J. Stasseyns een uitvoerig *«overzicht»* gepubliceerd van de rechtspraak op dit gebied.

De rijke oogst van gerechtelijke beslissingen die hier worden medegedeeld, is een waardevolle bron voor de dagelijkse rechtsbedeling.

Over "*Schade aan de mens*" werd een zeer belangrijk boek geschreven, in samenwerking, door dr. J. Van Steenberge, dr. D. Lahaye en dr. J. Viaene. Het is voorzeker een van de hoogtepunten van hetgeen in het verlopen gerechtelijk jaar werd gepubliceerd. Dit werk bestaat uit drie delen waarvan tot nog toe slechts het eerste van de pers is gekomen doch waarvan de twee volgende eerstdaags zullen verschijnen.

Het eerste deel van de hand van prof. Van Steenberge vormt hoofdzakelijk een juridisch tractaat en behandelt de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid in het recht onder al haar facetten.

Er wordt begonnen met een historisch overzicht en gewezen op het belangrijk verschil dat zich voordoet, wat betreft de schatting van de lichamelijke schade, enerzijds in de germaanse en anderzijds in de Romeinse rechtsgeschiedenis. De auteur past verder voortdurend de rechtsvergelijkende methode toe en wij zien de evaluatie zoals ze gebeurt in Duitsland, Nederland en Frankrijk om uit de monden in de juridische erkenning van de schatting der ongeschiktheid op grond van vaste schalen. In deze historische ontleding, die een uiterst spannend hoofdstuk vormt werd een ontzaglijke som arbeid verwerkt.

In het tweede kapittel van zijn boek bespreekt de auteur de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid in het Belgisch positief recht en wij zien hoe deze evaluatie sterke verschillen vertoont naargelang het voorwerp van de schade en de persoon die deze schade heeft geleden. Denken wij slechts aan de arbeidsongeschiktheid in het gemeen recht en deze in het sociaal recht bij arbeidsongevallen, ziekte- en invaliditeitsverzekering, tegemoetkomingen aan minder-validen, invaliditeit van mijnwerkers en zee-

lieden, om slechts een greep te doen uit de menigvuldige afdelingen waarin elk van deze gevallen op grondige wijze wordt nagegaan.

Als resultaat van zijn speurtocht betoogt schrijver dat er zich in het systeem als geheel een gebrek voordoet aan logica en globaal inzicht in de arbeidsongeschiktheidsproblematiek.

Als uiteindelijk besluit onderstreept de auteur dat moet gestreefd worden naar een nieuwe evaluatiemethode, dat de concrete gevolgen van de lichamelijke schade voor elk slachtoffer afzonderlijk moeten worden nagegaan en opgevangen met aangepaste middelen, zodat het arbeidsongeschiktheids-systeem volledig zou dienen herdacht te worden. Om daartoe te komen zal voor dergelijke wetenschappelijk verantwoorde evaluatie de samenwerking vereist zijn tussen geneesheren, arbeidsdeskundigen, economen, psychologen, sociale werkers en meer andere deskundigen.

Het tweede deel van het groot werk draagt als titel "*De medische evaluatie van de arbeidsongeschiktheid*" en is van de hand van dr. Lahaye, die geneesheer is en tevens specialist in het sociaal recht. Hij heeft een grondige studie ondernomen betreffende de wijze waarop de geneesheren zich kwijten van de deskundige onderzoeken die hun worden opgedragen en de zeer uitgebreide internationale wetenschappelijke literatuur, die op dit stuk reeds verscheen, wordt door de auteur onder de loupe genomen en verwerkt tot een merkwaardig geheel. Schrijver komt tot het afwegen van de taak die weggelegd is enerzijds voor de juristen en anderzijds voor de geneesheren en tot de noodzakelijkheid van interdisciplinaire samenwerking. Zeer belangrijk is de kritische analyse die de auteur ontwikkelt van de schatting volgens schaal, waarbij hij de voor- en nadelen afweegt van de menigvuldige schalen die in de verschillende landen worden gebruikt.

Dr. Lahaye onderzoekt aan de hand van een zeer uitgebreid wetenschappelijk materiaal de evaluatiemethoden en spoort op welke wijzigingen ze zouden dienen te ondergaan. De auteur komt uiteindelijk eveneens tot het besluit dat terwijl de fysieke arbeidsongeschiktheidsschatting het werk is van de medicus, de economische arbeidsongeschiktheidsschatting team-work vereist van verschillende disciplines waarin terdege rekenschap zal gehouden worden met twee variabele polen: de menselijke ongeschiktheid en de arbeid.

Na alle wetenswaardigheden desaan gaande werkelijk uitgeput te hebben en een volledige hervorming op wetenschappelijke basis te hebben uitgestippeld, legt dr. Lahaye er vooral de klemtoon op dat een mentaliteitsverandering onontbeerlijk is en dat, wil men tot goede resultaten komen, een drastische modernisering van de administratie volstrekt noodzakelijk zou zijn.

Een aanzienlijke hoeveelheid grafieken en tabellen

illustreren dit merkwaardig boek waarin zoveel nieuwe standpunten worden ontwikkeld en waarin, naar streng wetenschappelijke methode, zoveel nieuwe ideeën worden gezaaid.

Na deze overvloed van wetenschappelijke gegevens die ons verstrekt worden in de twee eerste delen van het grote werk grijpt de auteur van het derde boekdeel *dr. J. Viane* naar de kern van de zaak door een algemeen onderzoek in te stellen naar *wat* eigenlijk dient gemeten en gewaardeerd te worden, ten einde aldus positieve inzichten te verwerven om te kunnen ontsnappen aan de kritiek waaraan de huidige werkwijzen blootstaan.

Daartoe is het nodig dat men zich niet zou houden aan de zuiver mechanistische opvatting van de mens en dat een nieuwe mens als objectief van onderzoek zou geboetseerd worden. De auteur vindt hier vooral inspiratie bij de school der Nederlandse sociaal-geneeskundigen, waarbij geleerden als Burger, Zielhuis e.a. een voorname rol spelen, die volstrekt nieuwe methoden hebben aangewend om inhoud te geven aan het begrip «gezondheid».

Aan de hand van beschouwingen spruitende uit de existentialistische filosofie adstrueert de auteur de bepaling van de gezondheid en verbetert hij deze die ervan gegeven werd in 1946 door de Constitutie van de Wereldgezondheidsorganisatie. Essentieel is het onderzoek der "*schade geleden door de mens*", *tengevolge van verstoring van het begrip gezondheid*, schade die zich hoofdzakelijk concretiseert in arbeidsongeschiktheid. Om tot een wetenschappelijk resultaat te komen dient volledig gebroken te worden met de individualistische opvatting van het burgerlijk recht, dat vreemd blijft aan de sociale werkelijkheid van het individu. De auteur komt dan tot een synthese waarin hij de dubbele inhoud van het schadebegrip doet gelden, enerzijds schade aan de elementen die het menselijk «zijn» bepalen en anderzijds schade door aantasting van de waarden die aan de mens als persoon gehecht worden.

In een brede synthese ontwikkelt schrijver door welke waaier van middelen herstel en vergoeding zullen kunnen verzekerd worden, waarbij evenals in de twee vorige boekdelen de klemtoon gelegd wordt op de noodzakelijkheid van de interdisciplinaire samenwerking.

Deze greep uit de inhoud van de drie boekdelen is vanzelfsprekend al te summier en geeft slechts een zeer onvolledig idee van de rijke inhoud van het werk en van zijn hoge wetenschappelijke waarde.

In onze tijd van wetenschappelijke overproductie gebeurt het zelden dat ons een werk wordt geboden zo nieuw, zo origineel, dat zoveel vastgeroeste ideeën omverwerpt en dat zo verre horizonten opent.

Om het overzicht van hetgeen gepubliceerd werd op het gebied van het burgerlijk recht af te sluiten

mogen we niet verwaarlozen te wijzen op het *Compendium van rechtspraak*, dat samengesteld wordt door *prof. Marcel Storme* en *Lena Van Slycken* en dat in losbladige uitgave de belangrijkste gerechtelijke beslissingen verzamelt. Onlangs verscheen voor dit werk nog een belangrijke aanvulling.

Verder dient de aandacht gevestigd op de publicatie "*Jurisprudentie burgerlijk recht*" verzorgd door *prof. dr. A.G. Vranckx* en *prof. dr. R. Senelle*, als aanvulling van de reeks wetteksten uitgegeven door de uitgeverij die Keure te Brugge.

Gerechtelijk recht.

Op het terrein van de rechtspleging moeten we wijzen op een preadvies dat uitgebracht werd voor de *Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland*, geschreven in samenwerking door *mr. R. Butzler* en *mr. L. De Gryse*, over "*Cassatie in strafzaken naar Belgisch recht*". De beide auteurs zijn thans advocaten bij het Hof van Cassatie en zijn dan ook bijzonder deskundig wat het behandelde onderwerp betreft. Hun preadvies is een model van eenvoud en klaarheid, waarin een groot aantal allerbelangrijkste problemen in verband met de cassatie-procedure op uitmuntende wijze worden gesynthetiseerd en besproken. De auteurs duiden op voorzichtige wijze de mogelijke evolutie aan die in de toekomst voor de cassatie-procedure nog te verwachten is.

De uiteenzetting van de schrijvers wordt gestaafd door een uitgebreide reeks citaten uit de doctrine en talrijke verwijzingen naar rechtspraak die, wat bepaalde punten aangaat, volledig alle gegevens verstrekken voor meer diepgaande studie. Als geheel is dit preadvies een uiterst geslaagde samenvatting waardoor een klaar beeld geschetst wordt van de zo speciale cassatie-rechtspleging in strafzaken.

In de *Algemeen Praktische Rechtsverzameling* verscheen in 1960 een zeer uitgebreide verhandeling van hand van de heer *André Cloquet*, thans erevoorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Dendermonde, betreffende het "*Deskundigenonderzoek in burgerlijke zaken en zaken van koophandel*". De voortreffelijke verhandelingen die in de A.P.R. verschenen werden alsdan op vrij ongelukkige wijze uitgegeven, losbladig in een moeilijk te hanteren map. Men is er gelukkig toe gekomen verschillende tractaten te herdrukken in zeer handige en degelijk ingenaaide boekdelen. Dit was ook de aanleiding tot het verschijnen van de tweede uitgave van het boek van de heer Cloquet, thans getiteld, "*Deskundigenonderzoek in zaken van privaatrecht*" uitgegeven bij E. Story Scientia.

Gedurende vele jaren is dit boek van de heer Cloquet de veilige gids geweest voor alle aangelegen-

heden die betrekking hebben op de expertise. Thans werd deze nieuwe uitgave volledig herwerkt en, al is ze in grote lijnen dezelfde gebleven, staan we toch voor een haast nieuw boek, dat bijgewerkt is tot 1 november 1973 voor al wat betreft wetgeving, rechtspraak en rechtsleer.

Wij hadden vroeger reeds de gelegenheid de grote verdiensten van dit werk te onderstrepen en de eerste uitgave was een klassieker geworden van de rechtspraktijk. De thans volledig herziene en bijgewerkte druk zal nog meer dan de vorige grote diensten aan de juristen bewijzen. Inderdaad, er is geen enkel probleem of modaliteit betreffende het deskundigenonderzoek dat niet op de grondigste wijze door de auteur werd onderzocht, waarbij al de gegevens van een exhaustieve rechtskennis te pas worden gebracht en waardoor het onderwerp volledig werd uitgeput. Wij moeten van harte deze nieuwe uitgave van dit werk toejuichen.

Onder de rubriek gerechtelijk recht wensen wij nog een paar stukken te vermelden die rechtstreeks betrekking hebben op de rechtsbedeling in ons land.

Het is in de eerste plaats de rede die uitgesproken werd door de heer Minister van Justitie *Herman Vanderpoorten* op de plechtige openingszitting van de Conferentie der jonge balie te Mechelen, rede die betiteld werd "*Beschouwingen over advocatuur en magistratuur*". Het is natuurlijk van het grootste belang de mening te kennen van de in functie zijnde Minister van Justitie betreffende de tegenwoordige toestand van de balie en van het korps der magistraten. Deze diepdoordachte rede behandelde enkele zeer actuele problemen. Voor wat de advocatuur betreft de voortdurende uitbreiding van de beroeps-sfeer van de advocaat, door toepassing van de normen van het Europees recht en de noodzakelijkheid zich aan deze nieuwe sfeer aan te passen. Verder de behoefte voor de advocaat zich te bekwamen in het internationaal privaatrecht, wegens het groot aantal vreemdelingen die zich in de laatste jaren in ons land hebben gevestigd en de menigvuldige vreemde ondernemingen die ten onzent ingeplant werden.

Wat de magistratuur betreft behandelde de minister het delicaat vraagstuk van de benoeming en de bevordering van de magistraten en de middelen die dienen aangewend om de keuze van de besten te verzekeren, zonder nochtans te ontkennen dat de magistratuur in haar geheel de weerspiegeling moet zijn van alle gedachtenstromingen die zich in de bevolking voordoen.

De redenaar onderstreepte hierbij het nut van de gerechtelijke stage zoals deze door recente wetten mogelijk werd gemaakt. De heer Minister van Justitie gaf ons hier een zeer belangrijk overzicht van het door hem gevolgd beleid dat alle juristen in de hoogste mate belang zal inboezemen.

De plechtige installatie van het nieuw Hof van

Beroep te Antwerpen op 30 januari 1975 was voorzeker in de Vlaamse rechtswereld een gebeurtenis van historische betekenis.

Ontelbare malen werden de redenen ontwikkeld om dewelke de oprichting van het Hof van Beroep te Antwerpen een noodzakelijkheid was geworden, niet enkel voor de rechtsbedeling in het algemeen, doch vooral voor het bevorderen van het Vlaams rechtsleven en van de Vlaamse rechtswetenschap. De strijd hiervoor, die geruime tijd geduurd heeft, werd eindelijk beslecht en de plechtige installatie van het Hof had, in het begin van dit jaar, met grote luister plaats. De redevoeringen die hierbij werden uitgesproken en die gedrukt werden in het Rechtskundig Weekblad, werden afzonderlijk uitgegeven in een handige brochure. Deze bevat de toespraken van de heer *Kamervoorzitter Alsteens*, de heer *Procureur-Generaal Verheyden*, de heer *Stafhouder De Cooman*, de heer *eerste Voorzitter Roevens* en de heer *Kamer-Voorzitter Blockx*. Het is een genoegen na de lange en harde strijd die gevoerd werd deze hoogstaande redevoeringen te herlezen en er de aankondiging in terug te vinden van de grote verwachtingen die voor het Vlaams rechtsleven in dit nieuw Hof gesteld worden.

Vermelden wij nog, in verband met de rechtspleging de aanvullingen die verschenen van de losbladige formulierboeken die werden uitgegeven voor de toepassing van het nieuw Gerechtelijk Wetboek, namelijk de *Algemene modellenverzameling voor de rechtspraktijk*, samengesteld onder leiding van *Advocaat-Generaal E. Krings* en uitgegeven door de uitgeverij Story te Gent en de verzameling van *Heurterre, Boonen en Erdman* uitgegeven door de Keure te Brugge en verschijnend als bijlage van de *Omnilegie*. Het ware te wensen dat deze beide belangrijke werkinstrumenten zo spoedig mogelijk volledig zouden zijn.

Staatsrecht.

In een periode waarin de grondwetsherziening geleidelijk praktisch dient uitgewerkt te worden ligt het voor de hand dat talrijke geschriften betreffende de nieuwe grondwettelijke ordening van ons land worden gepubliceerd, waarvan wij er meerdere reeds in onze vorige overzichten hebben vermeld.

De reeks van deze geschriften werd, gedurende het vorig gerechtelijk jaar, verder uitgebreid en de aandacht dient op verschillende uitgaven gevestigd.

In de eerste plaats op het lijvig "*Commentaar op de Belgische grondwet*" van de hand van *prof. R. Senelle*, een boek van 480 blz. dat verscheen in de reeks "*Teksten en documenten*" uitgegeven door het Ministerie van Buitenlandse zaken. *Minister R. Van Elslande* schreef de voorrede voor dit boek en wees op de grote verdiensten ervan.

Het commentaar van prof. Senelle is artikelsgewijs opgevat. Dit is in het tegenwoordig staatsrecht niet meer gebruikelijk en de auteurs verkiezen over het algemeen de systematische behandeling van de inhoud der Constitutie. Zulks belet echter niet dat het artikelsgewijs commentaar voorzeker zijn voordelen biedt voor het onmiddellijk consulteren van het besproken artikel en de behandeling te vinden van de verschillende problemen die met elk artikel verband houden.

Prof. Senelle had ons reeds in de vorige jaren verschillende voortreffelijke studiën bezorgd waarin hij de geleidelijke totstandkoming van de grondwetsherziening op de voet heeft gevolgd en die aan de juristen grote diensten hebben bewezen.

De auteur heeft zich steeds ingespannen om de juridische gegevens van de tekst zo dicht mogelijk te brengen bij de sociologische werkelijkheid en onder de abstracte normen der Grondwet, de levende werkelijkheid van de maatschappelijke verhoudingen te schetsen. Aldus wordt groot belang gehecht aan het leven en streven der politieke partijen, alsook aan de invloed van de pressiegroepen.

Historische en statistische gegevens lichten het werk toe en de wetgeving die de normen van de Grondwet tot praktisch juridische toepassingsregelen heeft gemaakt worden op hun plaats in het commentaar ingeschakeld.

Van elk artikel wordt de wordingsgeschiedenis geschetst en het geheel is een gids die op zakelijke wijze de lezer inleidt in de grondwettelijke problematiek.

Zoals wel te verwachten was heeft de auteur zijn aandacht vooral gespitst op de nieuwste wijzigingen die in de periode 1967-1971 aan de Grondwet gebracht werden en hij geeft ons een zeer uitgebreid commentaar van de artikelen 59bis, 86bis en 107 quater. Al wat betreft de ministerraad, de gewestvorming en meerdere nieuwe structuren die in de Grondwet werden ingeweven worden grondig ontleed.

Wij zien de evolutie van de meningen die aanleiding hebben gegeven tot de nieuwe teksten, de vele pogingen die aangewend werden om behoorlijke compromissen te kunnen sluiten en de uiteindelijke uitslag van lange en soms pijnlijke parlementaire debatten.

Wie het boek van prof. Senelle doorwerkt en vooral kennis neemt van zijn uitgebreid commentaar op de nieuwe grondwetsartikelen is volledig ingelicht over de bedoelingen van de grondwetgever en verschillende jaren politiek en parlementair leven werden in dit boek gecristalliseerd.

Deze uitgave die hoofdzakelijk bedoeld was als voorlichting voor de vreemde landen wordt verspreid door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Voor de lezer in ons land worden heel wat ele-

menten die nog onvast in de geest liggen tot het uiterste verduidelijkt en dit op de eenvoudigste doch volledigste wijze waarvoor men de geleerde auteur geluk dient te wensen.

Niettegenstaande het vele dat reeds over de nieuwe Grondwet werd geschreven en de voorstellen die werden besproken om te komen tot de gewestvorming, die de grondwetgever gewild heeft, vormen de praktische verwezenlijkingen waardoor de wetgever de nieuwe grondwettelijke bepalingen in ons staatsbestel dient in te voeren voor velen nog een chaos waarin geen duidelijke lijn te ontwaren is.

Parlementaire taalgroepen, cultuurraden, economische raden, investeringsmaatschappijen, economische decentralisatie, economische expansie, planning, agglomeraties en federaties van gemeenten, fusies van gemeenten, regionalisatie, gewestraden en zo meer, het vormt alles samen een bonte wemeling niet alleen in de geest van de eenvoudige man maar ook dikwijls van de doorsnee jurist en het is volstrekt noodzakelijk dat er in deze verwarring een vaste lijn zou getrokken worden.

Dit is op uitstekende wijze gebeurd door de heer *André Alen*, assistent aan de afdeling publiekrecht van de K.U.L., in een handig boekje "*Gewestvorming in wording*" dat als ondertitel draagt: "*de stand van de regionalisatie in België na de grondwetsherziening. Uitvoeringswetten en uitvoeringsbesluiten*" en losbladig uitgegeven werd door de Uitgeverij voor gemeentelijke administratie te Heule.

De auteur heeft een lofwaardige poging gedaan om klaarte te brengen in de verwarring die zich thans op het gebied van de gewestvorming voordoet.

In een inleidend hoofdstuk bespreekt hij enkele algemene richtlijnen van de nieuwe Grondwet waaruit met stelligheid kan besloten worden dat België geen unitaire staat meer is. Dit wordt aangetoond aan de hand van de nieuwe constitutionele bepalingen betreffende de indeling in de ministerraad, de instelling van de staatssecretarissen en de bijzondere procedure voorzien tot bescherming van de minderheden. De auteur behandelt achtereenvolgens de cultuur-decentralisatie en weidt uit over de samenstelling en de bevoegdheid der Cultuurraden, met de mogelijke conflicten die hiermede verband houden; de economische decentralisatie met bespreking van de Wet van 15 juli 1970 op de economische decentralisatie, de planning en het nijverheidsbeleid en deze van 30 december 1970 op de economische expansie.

In een laatste hoofdstuk behandelt de schrijver de territoriale decentralisatie en de gewestvorming met de zo actuele en delicate problemen betreffende de agglomeraties, federaties, samenvoeging en fusies van gemeenten. Heel de fel omstreden problematiek om te komen tot de toepassing van artikel 107 qua-

ter der Grondwet vindt hier haar plaats en wordt door de schrijver uiterst zakelijk besproken.

Voor wie het werkje van de heer Alen heeft bestudeerd bestaat er geen geheim meer aangaande al deze zo lastige problemen die zo zeer vele middens verontrusten. Elk jurist die het boek leest zal niet alleen een klaarder inzicht krijgen in allerlei vraagstukken die hem enigszins vreemd waren gebleven, doch hij zal zeer talrijke wetenswaardigheden vernemen die hem elders niet op zulke zakelijke wijze worden voorgedist. De auteur zegt in de aanvang van zijn boek dat het enkel zijn bedoeling geweest is de «status questionis» voor te stellen. Daarin is hij dan ook uitstekend geslaagd, doch zulks belet niet dat hij aangaande allerlei besproken vragen een eigen waardering in het midden brengt.

Het boek is overvloedig voorzien met verwijzingen naar andere juridische geschriften over hetzelfde onderwerp en het is wel interessant dat men hier een haast volledig overzicht bekomt van alle studiën en artikelen die aan onze nieuwe Grondwet en vooral aan de gewestvorming werden gewijd.

Over "De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap" werd een verhandeling geschreven door de heer *Herman Van Impe*, die verscheen in het kader van het *Administratief Lexicon*. Het is de eerste synthetische uiteenzetting aangaande de organisatie en de bevoegdheid van deze Cultuurraad.

Deze stof werd reeds terloops aangesneden in talrijke geschriften die betrekking hebben op de grondwetsherziening doch hier wordt ons thans een studie bezorgd waarin de auteur ons in beperkte omvang alle gegevens verstrekt opdat wij een klaar beeld zouden hebben van deze nieuwe en zo belangrijke instelling.

Tegen de achtergrond van de evolutie der Vlaamse Beweging ontwikkelt de auteur de langzame groei van de gedachte der cultuurautonomie en het rijpen van het besef dat het noodzakelijk werd aan de Vlaamse en Waalse volksgemeenschappen een bepaalde zelfstandigheid te verlenen.

Na deze algemene inleiding behandelt de heer Van Impe afzonderlijk de samenstelling en de bevoegdheid van de Cultuurraad en de auteur merkt terloops op dat door de oprichting van de Cultuurraden in België het éénkamerstelsel langs een zijdeur werd ingevoerd doordat volksvertegenwoordigers en senatoren in de Cultuurraden vermengd zijn.

Bij het opsommen van de bevoegdheden betoogt de heer Van Impe dat deze rubrieken meer moeten beschouwd worden als een reeks aanduidingen dan als een gesloten geheel en dat de toekomst voorzeker zal uitwijzen dat deze bevoegdheidsregeling aanleiding zal geven tot heel wat conflicten.

Wanneer de Cultuurraad van de grondwetgever rechtstreeks bevoegdheid bekwam om, bij decreet,

alle maatregelen te nemen in verband met het gebruik der talen heeft hij daarentegen inzake begroting slechts een zeer begrensde bevoegdheid.

De interne organisatie van de Nederlandse Cultuurraad en de procedure die leidt tot het tot stand komen van de decreten worden behandeld in een betoog dat in zijn bondigheid bijzonder helder is.

Nadat schrijver een algemene uiteenzetting heeft verstrekt van de verwezenlijkingen die tot nog toe door de Cultuurraad van de Nederlandse cultuurgemeenschap werden tot stand gebracht, legt hij in zijn «nabeschouwingen» de klemtoon op het democratisch karakter van de nieuwe instelling en wijst hij op het belang van de grote ruchtbaarheid die aan de werkzaamheden van de Cultuurraad wordt gegeven.

Het algemeen besluit van de verhandeling is, dat na twee jaar bestaan, de balans van de Nederlandse Cultuurraad ongetwijfeld positief is en dat wat tot nu toe verwezenlijkt werd hoopgevend dient genoemd voor de toekomst.

Eén van de onderwerpen die in de laatste jaren druk in politieke en juridische middens besproken werden is het oprichten van de instelling van "De parlementaire Ombudsman", naar Skandinaafs model. Er werden desaangaande verschillende wetsvoorstellen ingediend die wachten op de uiteindelijke beslissing van het Parlement.

De heer *Thierry Renard* heeft over dit probleem een uitstekend boekje geschreven waarin een synthese gegeven wordt van dit zo belangrijk vraagstuk.

Het instellen van het ambt van de ombudsman is een van de meest afdoende middelen tot rechtsbescherming van het individu tegen de willekeur van de overheid. Een eerste gedeelte van het boek is gewijd aan de verschillende middelen die thans aan de burger ter beschikking staan om deze bescherming te zien verzekeren. Buiten deze middelen waarvan er meerdere rechtstreeks door de Grondwet verleend worden, vestigt de auteur zijn aandacht op verschillende modaliteiten tot bescherming van het individu, zo b.v. de motiveringsplicht, de politieke controle, het administratief beroep en het jurisdictioneel toezicht van de gewone rechter en van de administratieve rechtsmacht.

Daarna wordt overgegaan tot de evaluatie van deze verschillende middelen waarover de burger beschikt om zijn belangen te vrijwaren. De auteur wijst de tekortkomingen aan die zich in het bestaande stelsel voordoen en hij stippelt de verschillende mogelijkheden uit waardoor dit stelsel zou kunnen verbeterd worden.

Dit alles leidt tot het besluit dat de noodzakelijkheid van het oprichten van het ambt van ombudsman zich in de meeste democratische landen opdringt.

Na een schets van het ontstaan en de evolutie van het ambt van ombudsman in meerdere staten onderzoekt schrijver het wetsvoorstel Glinne dat in 1974 ingediend werd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Hij bespreekt er kritisch de normen van en stelt menige nuttige wijziging voor wat betreft de aanstelling, de opdracht en de bevoegdheid, waarbij voortdurend gegrepen wordt naar rechtsvergelijkende elementen uit andere landen.

In een uiterst interessante nabeschouwing peilt de heer Thierry naar het diepere wezen van de Belgische democratie met haar voor- en nadelen, de rol die gespeeld wordt door de verzuiling en de rol die door de ombudsman in ons land zou kunnen vervuld worden.

Een uitvoerige bibliografie besluit dit boek dat zowel met veel genoeg als met veel nut door onze juristen zal geraadpleegd worden.

Een belangrijk preadvies werd geschreven voor de *Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en in Nederland* door prof. K. Rimanque, getiteld "*Juridische vormgeving aan sociale actie*".

In dit preadvies wordt een uiterst belangrijk vraagstuk uit ons staatsrecht behandeld. Het gebeurt regelmatig dat bevolkingsgroepen geen vertrouwen meer stellen in de bestaande politieke structuren en dat ze trachten door middelen buiten de democratische instellingen de maatschappelijke evolutie om te buigen. De auteur stelt zich tot doel na te gaan in welke mate bepaalde middelen, die te dien einde aangewend worden, juridisch geoorloofd zijn.

Hij ontwikkelt eerst een scherpe visie op het wezen van de representatieve democratie en de middelen die door haar geboden worden om maatschappelijke veranderingen te verwezenlijken en gaat dan na in hoeverre het juridisch geoorloofd is om door sociale actie de gewenste veranderingen tot stand te brengen.

De auteur bestudeert vooral de sociale actie in verband met de vrijheid van expressie.

Hierbij tracht hij zo nauwkeurig mogelijk de grens te trekken tussen het juridisch geoorloofde en niet-geoorloofde in de sociale actie. Ten aanzien van de inhoud van deze sociale actie wordt het probleem gesteld van de vrijheid van meningsuiting, met de bedoeling meningen te programmeren die rechtstreeks of zijdelings gericht zijn op een beknutting van de vrijheidsbeginselen van de rechtsstaat. Het is het eeuwig anti-totalitair verweer.

Schrijver gaat dan na hoe in de Belgische wetgeving de grenzen getrokken worden tussen de toegelaten en verboden middelen van sociale actie en hoe het meestal de politie-autoriteiten zijn die uitmaken wat subversief is en wat niet. Ook wordt het onderscheid onderzocht dat voorkomt bij de repressie tussen hetgeen uitgedrukt wordt door middel van

woorden en beelden of enkel door de menselijke handeling, waarbij ook de tijd-ruimtelijke situering van de meningsuiting (al of niet in het openbaar) een belangrijke rol vervult.

Vele van de zogenaamde sociale acties met het doel buiten de geijkte democratische vormen wijzigingen in het maatschappelijk bestel te brengen zijn niet enkel louter contestatair, doch zijn dikwijls voorafgegaan door degelijke studies van de problemen en gericht op redelijke oplossingen. Het zou dan ook ten zeerste wenselijk zijn dat aan de belanghebbenden brede inspraak zou toegekend worden bij het beleid, dat enkel zou te winnen hebben bij een dialoog tussen bewindslieden en burgers.

Tenslotte bespreekt de auteur de sociale actie in verband met niet te betwisten illegaliteit. Doch ook hier dient vooral gespeurd naar de doelstellingen die door de sociale actie worden nagestreefd en komt vooral de beleidsregeling in aanmerking die toegepast wordt door het openbaar ministerie, waarbij misbruik of afwending van macht voortdurend mogelijk is, zodat de auteur de objectieve tussenkomst van de rechtsmacht hierbij aanbeveelt.

Tenslotte zou, met het doel te komen tot een redelijke afweging der belangen, de rechtsnorm uit zijn isolement moeten gehaald worden en de toepassing ervan moeten geprojecteerd worden op de achtergrond van de fundamentele beginselen die aan onze samenleving ten grondslag liggen.

De stof die hier door prof. Rimanque behandeld wordt is uitermate rijk en zou het voorwerp kunnen uitmaken van een uitgebreide monografie waardoor vele belangrijke punten van ons staatsrecht grondig zouden kunnen toegelicht worden. Het hier besproken advies geeft uitvoerig te denken.

In verband met de recente wijzigingen in onze staatsinstellingen is het ook noodzakelijk in verband met het Staatsrecht nog enkele geschriften te vermelden die meer rechtstreeks tot de sector der politiek behoren. Wij kunnen ze natuurlijk enkel vermelden. Zo b.v. het werk van minister *Theo Lefèvre* e.a. "*Politiek vandaag en morgen*", dat uitgegeven werd in de C.E.P.E.S.S. documenten; "*De gemeentelijke herindeling in Vlaams-Brabant*", een samenvattende brochure uitgegeven door de *Vereniging van Belgische steden en gemeenten*; "*De aspecten van de gewestvorming in Frankrijk en België*", zijnde de handelingen van een colloquium dat te Brussel gehouden werd in de maand oktober 1973; "*Verkiezingsprogramma's en regeringsvorming 1974*", ook uitgegeven in de C.E.P.E.S.S. documenten, en verder de belangrijke uitgave van het Ministerie van Financiën, "*De Staatsfinanciën in 1974*", waarin een aantal gegevens voorkomen die onmisbaar zijn voor de studie van het Staatsrecht.

Nu de communautaire verhoudingen in ons land

een zo enorm belang gekregen hebben en aanleiding hebben gegeven tot zulke diepgaande wijzigingen van het staatsbestel mogen voorzeker in een overzicht van de juridische literatuur de geschriften over de Vlaamse Beweging niet vergeten worden.

Hierbij zouden wij dan in de eerste plaats willen vermelden de uitgave "*De Vlaamse beweging tijdens de eerste wereldoorlog*", waarin de mededelingen verzameld werden voor het colloquium ingericht in de maand november 1974 door de afdeling geschiedenis van de K.U.L. Zeer belangrijke studiën vooral in verband met het ontstaan van het activisme en al wat hiermede in verband staat worden in dit uitgebreid en uitstekend gedocumenteerd werk verzameld. Belangrijke meningsverschillen komen hierbij aan de dag, doch voor de studie van deze periode in de Vlaamse Beweging is dit boek onmisbaar.

Nog meer onmisbaar is de uitgave "*Geyl en Vlaanderen*" in drie lijvige delen, waarin een belangrijke keuze uit het omvangrijk archief van prof. dr. P. Geyl werd samengesteld door drs. Van Hees en dr. A.W. Willemsen. Dit archief van prof. Geyl, die een zo gewichtige rol gespeeld heeft in de Vlaamse aangelegenheden, bevat de correspondentie van en met deze befaamde professor en grote historicus. Wij vinden er ook samenvattende overzichten van de stand der Vlaamse Beweging opgesteld door prof. Geyl op bepaalde tijdstippen en verder de briefwisseling die hij voerde met een aantal figuren uit de Vlaamse strijd zoals A. Jacob, H. Vos, H. Borginon, L. Picard en vele anderen. Het boek beslaat drie delen waarin de teksten verzameld worden respectievelijk van 1911 tot 1927, van 1928 tot 1932 en van 1933 tot 1966. Deze uitgave is een onuitputbare mijn van wetenswaardigheden in verband met de Vlaamse Beweging. Misschien kan men nergens beter de motieven van zovele gebeurtenissen aangaande de politiek in ons land doorgronden. Deze briefwisseling zou door elke Flamingant moeten gelezen worden.

Pater Robrecht Boudens schreef een boek over "*Kardinaal Mercier en de Vlaamse Beweging*" dat uitgegeven werd door het Davidsfonds te Leuven. Iedereen weet welke belangrijke rol deze kerkvorst vervuld heeft ook in het politiek leven van ons land en hoe zijn actie een geweldig remmende invloed gehad heeft op de Vlaamse ontvoogding. Deze activiteit werd thans op diepgaande wijze onderzocht met gebruik van archiefdocumenten die tot nog toe meestal niet-toegankelijk waren, o.a. in het aartsbisdom te Mechelen. Dit werk dat uiterst goed gedocumenteerd is en bijzonder vlot geschreven, kan gelezen worden als een roman en geeft een volstrekt objectieve voorlichting over allerlei problemen die van essentieel belang geweest zijn in de Vlaamse strijd.

De Vlaamse overwinning waardoor de universiteit te Leuven gesplitst werd en een francophone afdeling in het Waals landsgedeelte werd opgericht is voorzeker één van de heuglijkste resultaten van de Vlaamse strijd, waarvan het belang geleidelijk meer en meer duidelijk zal worden. De heer F. Vlaemynck en anderen hebben een werkje samengesteld "*Het vraagstuk Leuven 1968 in de spiegel van de Belgische pers*", dat uitgegeven werd door het Centrum voor communautaire wetenschap van de K.U.L. en waarin de felle strijd die in de pers gevoerd werd over dit probleem volledig terug te vinden is.

In verband met de grondige studie van het staatsrecht hebben voorzeker ook de geschriften van persoonlijkheden die een belangrijke rol vervuld hebben in de Belgische politiek een grote betekenis. Zo dient de aandacht gevestigd op de "*Herinneringen*" van Camille Huysmans en op het uitgebreid *Huysmans-archief*, waarvan thans het eerste deel is verschenen. Hierbij worden telkens gewichtige staatsrechtelijke vraagstukken behandeld.

Dit is nog meer het geval met de uitgave die ondernomen werd door de Standaard Wetenschappelijke uitgeverij van het werk van Hendrik De Man, dat geniet van een wereldreputatie doch dat in ons eigen land nog al te weinig gekend is. Deze uitgave zal zes delen omvatten, waarvan er reeds twee zijn verschenen. Het eerste deel bevat een *autobiografie* samengesteld door Mieke Claeys-Van Haegendoren terwijl in de volgende delen een nieuwe Nederlandse vertaling wordt gepubliceerd van zijn bijzonderste werken. Welke ook de mening moge zijn die men er zou op nahouden wat betreft de rol die Hendrik De Man gespeeld heeft tijdens de bezetting, het is een feit dat zijn geschriften een wetenschappelijke waarde hebben die voor vele politieke problemen fascinerend kan genoemd worden en dat een brede verspreiding van zijn werk van harte dient toegejuicht.

Eindelijk moet nog de aandacht gevestigd worden op enkele boekjes gewijd aan Vlaamse politieke persoonlijkheden en gepubliceerd door de *Rockox-uitgaven*, waarin vroeger reeds een paar werken gewijd waren aan Theo Lefèvre en Renaat Van Elst-lande. Vorig jaar werden in dezelfde reeks nieuwe boeken uitgegeven, respectievelijk betrekking hebbende op de staatsministers Piet Vermeylen en Frans Grootjans, waarin van de hand van verschillende medewerkers substantiële studiën voorkomen over het leven en de ministeriële activiteit van deze beide staatslieden.

De heer Frans Van der Elst, voorzitter van de Volksunie, schreef een overzicht "*20 jaar Volksunie*" waarin het streven ontwikkeld wordt van deze oppositiepartij.

Eindelijk gaf de historicus A. De Jonghe die het zeer bekend boek schreef over "*Hitler en het poli-*

tieke lot van België» een studie uit over «*De strijd Himmler-Reeder om de benoeming van een höherer S.S. und Polizeiführer te Brussel*», waaruit zeer veel nieuws kan geleerd worden over de heftige betwistingen die plaats hadden in het midden van de bezettende overheid betreffende het bestuur van het Belgisch gebied.

Strafrecht

Een belangrijk juridisch werk werd op het gebied van het strafrecht uitgegeven door de heren *Jacques Vanhalewijn*, Advocaat-Generaal bij het Militair Gerechtshof en *Lieven Dupont*, assistent aan de K.U.L. over "*Valsheid in geschriften*". Het boek werd gepubliceerd in de onvolprezen reeks van de *Algemene Praktische Rechtsverzameling* en draagt het kenmerk van grondigheid, degelijkheid en volledigheid dat zo zeer eigen is aan al de werken die in deze reeks verschijnen.

De auteurs schetsen eerst het ontstaan van de huidige wetgeving op het stuk en wijzen op enkele leemten die in de geldende teksten voorkomen en die zouden volledig of aangepast dienen te worden. Zij zoeken dan naar de ratio legis van de tegenwoordige wetgeving en wijzen er op dat de schending van de openbare trouw de basis is van de strafbaarstelling der valsheid in geschriften.

In een reeks hoofdstukken behandelen dan de schrijvers eerst wat er door een "*geschrift*" dient verstaan te worden en daarna gaan zij afzonderlijk al de geschriften na die door de wet beschermd worden, authentieke en openbare geschriften, handels- en bankgeschriften en ook private geschriften. Buiten deze grote groeperingen komen er in het Strafwetboek en in afzonderlijke wetten nog een hele reeks voor van speciaal genoemde geschriften die eveneens telkens afzonderlijk bestudeerd worden.

Daarna wordt overgegaan tot het onderzoek van de constitutieve elementen van het delict. In de eerste plaats het vermommen van de waarde met de grote waaier van modaliteiten die zich hierbij kunnen voordoen, verder het nadeel als bestanddeel van de valsheid en het bijzonder opzet dat vereist is om het strafbaar delict te doen ontstaan.

In elk van deze hoofdstukken vinden wij de vermelding van een overvloed van gerechtelijke beslissingen die de jurist, die op dit gebied een probleem heeft op te lossen, dadelijk alle aanwijzingen biedt die hij kan verlangen. Het aanhalen van de rechtspraak is zo overweldigend dat werkelijk niets op het behandelde gebied in het duister werd gelaten.

Na het delict zelf bestudeerd te hebben gaan de auteurs over tot de bespreking van het "*gebruik*" van het vals geschrift, dat een afzonderlijk strafbaar feit uitmaakt, waarvan de voorwaarden van strafbaarheid eveneens aan de hand van vele preceden-ten worden uitgestippeld. Voor de straftoemeting is

de hoedanigheid van de dader van de valsheid en van diegene die het geschrift gebruikt van zeer groot belang. Deze hoedanigheden leveren bij de beschermde geschriften nog een bijzondere telastegging op. Zo b.v. officieren en ambtenaren, geneesheren, hotelhouders, ambtenaren van de telegraafdienst enz.

In een laatste hoofdstuk vestigen de heren Vanhalewijn en Dupont de aandacht op de toepassing der algemene beginselen van het Strafrecht bij het delict van valsheid in geschriften en onderzoeken zij rechtvaardigings- en verschoningsgronden, verzachtende en verzwarende omstandigheden, strafbare poging en deelneming. Het tractaat wordt afgesloten door beschouwingen betreffende de bevoegdheid en de rechtspleging, de vergelijking van geschriften, de schrijfprouf en andere middelen tot bewijs van het strafbaar feit.

Naast de algemeen beschermde geschriften werden er in afzonderlijke wetten een grote reeks gevallen bepaald die afzonderlijk strafbaar gesteld worden, zo in het sociaal recht, het economisch recht en in zeer talrijke administratief-rechtelijke wetten.

Het boek van de heren Vanhalewijn en Dupont is één van die werken die uitmunten door een volstrekte volledigheid en waarvan de documentatie die erin verwerkt werd bewondering afdwingt. Al wat in de doctrine over het besproken delict geschreven werd en heel de rechtspraak op het stuk is exhaustief aangehaald. De auteurs beperken zich niet tot het weergeven van de mening van rechtsgeleerden en rechtsmachten, doch bouwen betreffende vele betwiste punten een eigen mening op, die op de meest redelijke wijze geadstrueerd wordt. Het boek van de heren Vanhalewijn en Dupont is een groot boek dat een rijke bijdrage vormt tot onze literatuur over het Strafrecht.

In ons land, zoals in vele andere landen, staat de eventuele wetswijziging betreffende de *abortion provocatus* in het midden van de belangstelling en het vraagstuk werd in de laatste tijd gebracht tot op het vlak van het parlementair beleid.

Er is geen probleem waarin de moeilijkheid om een overeenstemming te vinden groter zijn dan bij dat van de abortus, omdat het verweven is met ethische, religieus- en sociaal-psychologische elementen waaromtrent de meningen uiterst verdeeld zijn. Toch zal ten onzent, zoals elders, voor dit zo gewichtig vraagstuk een oplossing dienen gevonden en, waar de sentimentele elementen zich zo overwegend doen gelden, leek het aangewezen het debat aangaande dit probleem hoofdzakelijk te steunen op zuiver wetenschappelijke gegevens. Dit is de bedoeling geweest van het *Centrum voor bevolkings- en gezinsstudien bij het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin* dat een uitgebreid multidisciplinair

werk heeft uitgegeven waarin door vooraanstaande specialisten al wat met de abortus betrekking heeft grondig wordt uitgediept.

Een groot gedeelte van dit werk is zuiver geneeskundig en gynecologisch, namelijk wat betreft het overzicht van de technieken die bij de vruchtafdrijving worden toegepast en de gevolgen die hieruit voor de gezondheid van de vrouw kunnen voortvloeien. Doch een belangrijk gedeelte is psychologisch en sociologisch en dit zal vooral de juristen interesseren omdat zij zich op grond van de gegevens die hierbij verstrekt worden best een wetenschappelijk oordeel zullen kunnen vormen over het al of niet wenselijke de strafwetgeving op dit punt te wijzigen.

Het *Studiecentrum voor jeugdmisdadigheid* heeft gedurende de vorige jaren regelmatig overzichten gepubliceerd over de jeugdmisdadigheid die zich voordeed in België, overzichten die meestal van de hand waren van *prof. Aimée Racine*. Thans is er door ditzelfde centrum een nieuw werk uitgegeven van de heer *Harrie Van Bosstraeten* over "*De jeugdmisdadigheid in België in 1969 en 1970*". De auteur is van oordeel dat het aantal aan het parket gesignaleerde minderjarigen zowel als het getal van diegenen die uiteindelijk door de jeugdrechtbank gevonnist werden niets onrustwekkends biedt, en dat ook de verhouding jongens-meisjes nagenoeg dezelfde blijft als voorheen. In de conclusie van het werk wordt er de klemtoon op gelegd dat de jeugdrechters nog steeds niet de maatregelen kunnen bevelen die zij nodig achten, ten gevolge van tekorten in de infrastructuur.

Op het gebied van het Strafrecht dienen nog twee belangrijke *mercurialen* vermeld te worden die uitgesproken werden door onze hoge magistraten bij het begin van het gerechtelijk jaar. Het is in de eerste plaats de rede van de heer *Procureur-Generaal Jacques Matthijs* "*Het betrekken van de rech-*

ter bij de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf". Wanneer in deze zeer belangrijke rede de klemtoon gelegd wordt op de noodzakelijkheid van een tussenkomst van de rechter bij de tenuitvoerlegging van de straf, bespreekt de redenaar bondig de menigvuldige delicate punten die zich hierbij voordoen en die zouden dienen opgelost te worden om het gestelde doel te bereiken.

Op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Brussel sprak de heer *Advocaat-Generaal R. De Clercq* een *mercuriale* uit over "*Actuele problemen inzake voorlopige hechtenis*". Het angstwekkend probleem van de voorlopige hechtenis wordt hier in al zijn facetten onderzocht en de redenaar legt er de nadruk op dat een oplossing in deze aanlegenschap niet kan gezocht worden in wetteksten of in ministeriële richtlijnen. De volle verantwoordelijkheid dient gelegd op de persoon van de rechter die vrij moet kunnen beslissen en in wie de maatschappij noodgedwongen vertrouwen moet stellen. Zulks belet echter niet dat deskundig advies van een assistent-criminoloog zeer nuttig zou kunnen zijn.

Dat er zich bij het opstellen van processen-verbaal nog veel tekortkomingen voordoen ondervindt men elke dag in de praktijk. Het is daarom toe te juichen dat de heer *Guy Van Pée* bij de Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule een "*Verzameling van processen-verbaal met commentaar*" heeft uitgegeven, die reeds twee zware delen omvatten. Zij hebben hoofdzakelijk betrekking op het verkeer. Zij zijn uitstekend opgesteld en de uitgave is losbladig. Regelmatig komen substantiële aanvullingen het werk op de hoogte brengen van de nieuwe wetgeving en de recente rechtspraak. Deze twee delen zijn een super-volledige handleiding voor alle verkeersproblemen.
(slot in volgend nummer)

Ridder René VICTOR

BIBLIOGRAFIE DER VLAAMSE JURIDISCHE WERKEN VERSCHENEN GEDURENDE HET GERECHTELIJK JAAR 1974-75 (1e deel)

BURGERLIJK RECHT

Derine Raymond, Van Neste Fernand en Vandenberghe Hugo, Zakenrecht. 2 dl. (Beginselen van Belgisch Privaatrecht). Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke uitgeverij, 1974, 1079 blz.

Baert Geert, Ouderlijke boedelverdeling. (Algemene Practische rechtsverzameling), Gent, E. Story-Scientia, 1974, 424 blz.

Vastersavendts Alfons, Praktisch handboek van erfrecht

(met inleiding van C. Vullers). Brussel, F. Larcier, 1975, 263 blz.

Pauwels prof. J., De invloed van geestelijke gestoordheid op privaatrechtelijke gebondenheid en aansprakelijkheid. Preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Zwolle, W.E.J. Tjenk Willink, 1974, 50 blz.

Lindemans Jan en *Vandeneede* Lode, De Verenigingen zonder winstoogmerk. Practische handleiding. Eerste deel: Algemeen Statuut door J. Lindemans. Brussel, LICAP s.v. 1975, 111 blz.

... Ongelijkheden tussen man en vrouw in het Belgisch recht. Balans en opties. (Belgische Vereniging van vrouwelijke juristen). Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 1975, 115 blz.

De Coster Yves, De landpacht (Administratief Lexicon). Brugge, Die Keure, 1974, 238 blz.

Derveaux R. en Cappelle L., De afstand van beplantingen. Heule, U.G.A., 1975, 109 blz.

Vandeur M., De verzekering van motorrijtuigen. Tongeren, G. Michiels, 1974, 339 blz.

Stasseyns J., Morele schade. Overzicht van de rechtspraak. De verzekeringswereld (Bijzonder nummer), 1975.

Van Steenberge J., Lahaye D. en Viaene J., Schade aan de mens. 3 Dl., I. De evaluatie van de arbeidsongeschiktheid in het recht, II. De evaluatie van de arbeidsongeschiktheid in de geneeskunde, III. Evaluatie van gezondheidsschade. Antwerpen, Maarten Kluwer, 1975.

Storme Marcel en Van Slycken Lena, Compendium van rechtspraak (Bibliotheek van gerechtelijk recht) Deel II, Gent, Uitgeverij Gakk, Losbladig.

Vranckx prof. dr. A.W. en Senelle, prof. dr. R., Jurisprudentie burgerlijk recht. Brugge, Die Keure.

GERECHTELIJK RECHT

Bützler René en De Gryse Ludovic, Cassatie in strafzaken naar Belgisch recht. Preadvies voor de Vereniging voor vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1974, 37 blz.

Cloquet André, Deskundigenonderzoek in zaken van privaatrecht (2e geheel opnieuw bewerkte uitgave). Gent, Story-Scientia, 1975, 280 blz.

Vanderpoorten H., Beschouwingen over advocatuur en magistratuur. Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad Antwerpen, 18 blz.

Roevens Albert, Installatie van de Heer Albert Roevens als eerste-voorzitter van het Hof van Beroep te Antwerpen. (Redevoeringen van de hh. V. Alsteens, R. Verheyden, J. de Cooman, A. Roevens en J. Blockx). Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad, Antwerpen, 1975, 32 blz.

Krings E. e.a., Algemene Modellenverzameling voor de rechtspraktijk. 4e toevoeging tot aug. 74. Gent, Story-Scientia, losbladig.

Heurterre Pieter, Boonen Henri en Erdman Frederik, Modellen voor de rechtspraktijk (bijlage Omnilegie). Brugge, Die Keure, losbladig.

STAATSRECHT

Senelle Robert, Commentaar op de Belgische Grondwet. (Teksten en documenten) Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1974, 480 blz.

Alen André, Gewestvorming in wording. De stand van de regionalisatie in België na de grondwetsherziening, uitvoeringswetten en uitvoeringsbesluiten. Heule, U.G.A., 1974, 246 blz.

Van Impe H., De cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap. (Administratief Lexicon), Brugge, Die Keure, 1974, 61 blz.

Renard Th., De parlementaire ombudsman. Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke uitgeverij, 1975, 104 blz.

Rimanque K., Juridische vormgeving aan sociale aktie. Preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1974, 17 blz.

Lefèvre Th. e.a., Politiek vandaag en morgen. CEPES-Documenten Brussel, 1974, 184 blz.

De gemeentelijke herindeling in Vlaams-Brabant. Samenvattende brochure. Brussel, Vereniging van Belgische steden en gemeenten, 1974.

De aspecten van de gewestvorming in Frankrijk en België. Handelingen van een colloquium gehouden te Brussel op 18-19 oktober 1973. Brussel, J.B.S.A., 1973, 152 blz.

Verkiezingsprogramma's en regeringsvorming 1974. CEPES-Documenten, Brussel, 1974.

De staatsfinanciën in 1974. Brussel, Ministerie van Financiën, 1974, 108 blz.

De Vlaamse beweging tijdens de eerste wereldoorlog. Mededelingen van het colloquium ingericht te Leuven op 15 en 16 november 1974 door de afdeling geschiedenis van de 19e en 20e eeuw. Leuven, Katholieke Universiteit, 1974, 204 blz.

Drs. P. Van Hees en dr. A.W. Willemsen, Geyl en Vlaanderen. 3 dl., I. 1911-1927, II. 1928-1932, III. 1933-1966. Antwerpen, De Nederlandse boekhandel, 1973, -74, -75.

Boudens Robrecht, Kardinaal Mercier en de Vlaamse beweging. Leuven, Davidsfonds, 1975, 304 blz.

Vlaemynck F. e.a., Het vraagstuk "Leuven" 1968, in de spiegel van de Belgische pers. Leuven, Kath. Univ. Centrum voor Communicatiewetenschappen, 1974, 80 blz.

Camille Huysmans, Archief, Deel I. Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke uitgeverij, 1975.

Hendrik De Man, Persoon en Ideeën. Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke uitgeverij (6 delen, waarvan 2 verschenen) I. Autobiographie door Mieke Claeys-Van Haegendoren, II. Psychologie van het socialisme en opbouwend socialisme door Leo Magits, 1974, 1975.

Verschillende, Piet Vermeylen. Antwerpen, Rockox-uitgaven, 1975, 183 blz.

Verschillende, Frans Grootjans. Antwerpen, Rockox-uitgaven, 1975.

Van der Elst Frans, 20 jaar Volksunie. Brussel, Volksunie, 1975.

De Jonghe A., De strijd Himmler-Reeder om de benoeming van een höherer S.S. und Polizeiführer te Brussel (1942-44). In bijdragen tot de Geschiedenis van de tweede wereldoorlog, oktober 1974, blz. 9-82.

STRAFRECHT

Vanhalewijn J. en Dupont L., Valsheid in geschriften. (Algemene practische rechtsverzameling), Gent, E. Story-Scientia, 1975, 252 blz.

Cliquet dr. R.L. e.a., Abortus provocatus, Een interdisciplinaire studie m.b.t. beleidsalternatieven in België (Reeks Studies en documenten). Kapellen, N.V. Uitgeverscentrum 1974, 508 blz.

Van Bosstraeten Harrie, De jeugdmisdadigheid in België in 1969 en 1970. Brussel, Studiecentrum voor jeugdmisdadigheid, 1974, 130 blz.

Matthijs J., Het betrekken van de rechter bij de tenuitvoerlegging van de vrijheidstraf. Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad, Antwerpen, 1974-75, 193-244.

Declercq R., Actuele problemen inzake voorlopige hechtenis. Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad, Antwerpen, 1974-75, 49 blz.

Van Pee Guy, Verzameling van processen-verbaal met commentaar - Verkeer. Heule, UGA, 1974, 2 dl., losbladig in pinband.

(Slot in volgend nummer)

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 31 JANUARI 1975

Voorzitter-rapporteur : ridder Rutsaert

Advocaat-generaal : de h. Detournay

Advocaat : mr. G. Van Hecke

Handelshuur—Wetgeving van hernieuwing—Wil om het goed persoonlijk en werkelijk in gebruik te nemen—Betwisting—Beoordeling door de rechter.

De wet verbiedt de rechter niet na te gaan of de door de verhuurder geuite wil om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen of het op die wijze te doen in gebruik nemen door de bij art. 16, I, 1°, Handelshuurnet bepaalde personen of personenvennootschappen oprecht is en vatbaar voor uitvoering.

De rechter mag derhalve de door de verhuurder opgeworpen weigering van huurhernieuwing verwerpen, wanneer het ingeroepen eigen gebruik van meet af aan niet oprecht of niet voor uitvoering vatbaar voorkomt.

Vancan t/ Buteyn

Gelet op het bestreden vonnis, op 25 september 1973 door de Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt in hoger beroep gewezen :

Overwegende dat de eiseressen, tot staving van hun weigering van hernieuwing van de aan verweerder toegestane huur, zich op hun wil beriepen om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen (artikel 16, I, 1°, van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van de handelszaak) om er zelf handel te drijven ;

Overwegende dat het vonnis, hetwelk de weigering van de eiseressen ongegrond verklaart, zijn beslissing hierop doet steunen dat de bedoeling van de eiseressen om zelf in het verhuurde goed handel te drijven reeds op eerste gezicht onwaarschijnlijk voorkomt gelet op hun leeftijd en het feit dat zij dit pand gedurende achttien jaar aan verweerder verhuurd hebben ; dat het bovendien erop wijst dat de weigering van verweerder in een huurprijsverhoging toe te stemmen de eigenlijke reden is van de huuropzegging, vermits de eiseressen aan verweerder er kennis van gaven dat, bij gebrek aan een normale interesse, zij zich genoodzaakt zouden zien zelf het huis te betrekken voor een onontbeerlijke uitbreiding van hun handelszaak ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 16, inzonderheid I, 1°, en 25, inzonderheid 3°, van de afdeling II bis, houdende de regels betreffende de handelshuur in het bijzonder, van hoofdstuk II, van titel VIII van boek III van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het vonnis de weigering van huurhernieuwing door de eiseressen verwerpt op grond van de overwegingen dat "de huurder het inzicht van de verhuurder om het goed terug te nemen voor eigen gebruik naar recht

vermag te betwisten en het de rechter toekomt de oprechtheid te controleren van de door de eigenaar ingeroepen redenen om huurvernieuwing te weigeren" en dat de door de eiseressen uitgedrukte bedoeling zelf handel te drijven in het verhuurde pand "gelet op hun ouderdom en het feit dat zij dit pand gedurende 18 jaar verhuurden aan aanlegger (thans verweerder) reeds op het eerste gezicht als onwaarschijnlijk voorkomt. De weigering van aanlegger in te stemmen met een huurprijsverhoging de eigenlijke reden is van de huuropzegging",

terwijl de rechter de macht niet heeft om de door de verhuurder op regelmatige wijze uitgedrukte wil, om persoonlijk en werkelijk het gehuurde goed in gebruik te nemen, onoprecht of onwaarschijnlijk te beschouwen, maar de enige macht van de rechter er daarentegen in bestaat op verzoek van de uitgezette huurder een uitzettingsvergoeding toe te kennen indien de verhuurder, zonder van een gewichtige reden te doen blijken, de door hem uitgedrukte wil niet binnen zes maanden ten uitvoer brengt :

Overwegende dat de wet de rechter niet verbiedt na te gaan of de door de verhuurder geuite wil om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen of het op die wijze te doen in gebruik nemen door de bij bovenvermeld artikel 16, I, 1° bepaalde personen en personenvennootschappen oprecht is en vatbaar voor uitvoering ;

Overwegende dat de rechter derhalve de door de verhuurder opgeworpen weigering van huurhernieuwing verwerpen mag, wanneer het ingeroepen eigen gebruik, zoals ten deze, van meet af aan niet oprecht of niet vatbaar voor uitvoering voorkomt ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Over het tweede en het derde middel samen afgeleid, het tweede, uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet en 16, inzonderheid I, 1°, van de afdeling II bis, houdende de regels betreffende de handelshuur in het bijzonder, van hoofdstuk II van titel VIII van boek III van het Burgerlijk Wetboek.

doordat het vonnis de door de eiseressen als reden van weigering van huurhernieuwing uitgedrukte wil zelf handel te drijven in het gehuurde goed verwerpt op de grond dat zulks, gelet op hun ouderdom en het feit dat zij dit pand gedurende 18 jaar aan verweerder verhuurden, reeds op het eerste gezicht onwaarschijnlijk voorkomt.

terwijl, eerste onderdeel, deze overweging geen passend antwoord kan vormen op het door de eiseressen in hun conclusie gestelde middel dat de leeftijd van de conculanten (thans de eiseressen) die appellant (thans verweerder) inroept als zouden dezen 70 jaar oud zijn, eerst en vooral schromelijk overdreven is daar zij slechts 62 en 64 jaar oud zijn en de ouderdom noch de afstamming overigens enige juridische waarde of betekenis heeft aangaande de handelshuurnetgeving ; dat immers uit de gewraakte overweging niet kan worden afgeleid welke leeftijd met het woord "ouderdom" wordt bedoeld

noch om welke reden de leeftijd een rol kan spelen inzake de toepassing van de wet op de handelshuur, zodat het vonnis niet naar behoren met redenen is omkleed (schending van artikel 97 van de Grondwet);

tweede onderdeel, de leeftijd van de eiseressen geen beletsel vormt om hun bestaande handelszaak uit te breiden tot het naburige pand dat zij gedurende 18 jaar in huur hadden gegeven (schending van artikel 16 van de wet betreffende de handelshuur);

het derde, uit de schending van artikel 16, inzonderheid I, 1° van de afdeling II bis, houdende de regels betreffende de handelshuur in het bijzonder, van hoofdstuk II van titel VIII van boek III van het Burgerlijk Wetboek.

doordat het vonnis de door de eiseressen als reden van weigering van huurhernieuwing uitgedrukte wil zelf handel te drijven in het gehuurde goed verwerpt op de grond dat de weigering van verweerder om in te stemmen met een huurprijsverhoging de eigenlijke reden van de huuropzegging is,

terwijl de wil om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen de door de eiseressen uitgedrukte reden van weigering van de huurhernieuwing is en die reden niet mag verward worden met een van de mogelijke psychologische motieven op grond waarvan de eiseressen gekomen zijn tot hun beslissing het verhuurde goed in gebruik te nemen daar in rechte alleen aan de reden van weigering en niet aan het psychologisch motief daarvan een betekenis toekomt;

Overwegende dat het vonnis oordeelt dat de wil van de eiseressen zelf handel te drijven in het verhuurde goed reeds op het eerste gezicht niet als oprecht kan beschouwd worden "gelet op hun leeftijd en het feit dat zij het pand gedurende 18 jaar aan verweerder verhuurden";

Dat het verder overweegt dat de werkelijke reden van de huuropzegging is: "de weigering van verweerder om in te stemmen met een verhoging van de huurprijs", en tot staving daarvan de tekst aanhaalt van een brief van de eiseressen;

Overwegende dat, nu het vonnis zulks beschouwt in antwoord op de conclusie van de eiseressen die aanvoerden dat zij slechts 62 en 64 jaar oud zijn, aan te nemen is dat de door het vonnis bedoelde leeftijd die is welke de eiseressen in conclusie aanvoerden, zodat het vonnis op dit punt de conclusie beantwoordt;

Dat het vonnis aan die leeftijd geen juridische betekenis ten aanzien van de handelswetgeving toekent, doch door bovenstaande beschouwing enkel te kennen geeft dat het, voor de beoordeling van de wil van de eiseressen om in het verhuurde goed zelf handel te drijven, aan die leeftijd belang hecht;

Dat de rechtbank, bij gebrek aan conclusie op dat punt, niet gehouden was de reden op te geven waarom het aan de leeftijd van de eiseressen belang hecht;

Overwegende dat het vonnis geenszins beslist dat de leeftijd van de eiseressen een beletsel vormt om hun bestaande handelszaak uit te breiden, doch in die leeftijd slechts een van de redenen ziet om de beweerdte wil van de eiseressen om in het verhuurde goed zelf handel te drijven, als niet oprecht te beschouwen;

Overwegende dat het vonnis de reden van de weigering van de eiseressen om de huur te hernieuwen geens-

zins put uit psychologische motieven, maar de door de eiseressen aangevoerde reden van weigering, namelijk hun wil om het verhuurde goed persoonlijk en werkelijk in gebruik te nemen, als niet oprecht verwerpt;

Dat, in zoverre het aanvoert dat de reden van de weigering van de huurhernieuwing is: de wil van de eiseressen om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen, het middel opkomt tegen een feitelijke en dienvolgens soevereine beoordeling van de rechter;

Overwegende dat het vonnis de eiseressen het recht ontkent de hernieuwing van de huur te weigeren, omdat naar het oordeel van de rechtbank de werkelijke reden ervan is dat verweerder weigerde in te stemmen met een verhoging van de huur;

Dat het vonnis zodoende van artikel 16 van de wet op de handelshuurovereenkomsten een juiste toepassing maakt;

Dat de middelen niet kunnen worden aangenomen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de eiseressen in de kosten.

NOOT—Zie A. PAUWELS, A.P.R., *Handelshuur*, nr. 351 e.v.

HOF VAN CASSATIE

VOLTALLIGE 2e KAMER — 28 JANUARI 1975

Voorzitter: ridder Rutsaert

Raadsheer-rapporteur: de h. Châtel

Advocaat-generaal: de h. Krings

Strafvordering—Openbaar ministerie—Arbeidsauditoraat—Bevoegdheid—Aangelegenheden behorend tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten—Wet administratieve geldboeten voor inbreuk op sociale wetten—Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming—Exploitatie van vergunningsplichtige inrichtingen.

Luidens art. 155 Ger.W. wordt de strafvordering wegens overtreding van wetsbepalingen omtrent de aangelegenheden behorend tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten uitgeoefend door de arbeidsauditoraten en auditoraten-generaal, en krachtens de artt. 4 en 5 van de Wet Administratieve Geldboeten voor inbreuk op sociale wetten, oefent de arbeidsauditeur ook de strafvordering uit wegens overtreding van de in art. 1 van die wet vermelde wetsbepalingen.

Daar uit art. 1, 23°, van de Wet Administratieve Geldboeten blijkt dat de werkgever die zich schuldig maakt aan overtreding van de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming een administratieve geldboete kan oplopen, zijn alleen de leden van het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten bevoegd om ter zake de strafvordering uit te oefenen. Aldus behoort tot de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat het instellen van strafvervolgingen wegens inbreuk op de bepalingen van de artt. 1, 2, 3, 19 en 849 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming om als bedrijfshoofd

van een vergunninghoudende inrichting de exploitatie ervan te hebben begonnen of voortgezet zonder nauwkeurige naleving van de bij bedoeld reglement bepaalde voorschriften en van de bij het vergunningsbesluit opgelegde voorwaarden.

Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent
t/ C. en V.

Gelet op het bestreden arrest, op 1 februari 1974 door het Hof van beroep te Gent gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 155 en 578-7° van het Gerechtelijk Wetboek, 1, 2, 3, 19 en 849 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming,

doordat het arrest de bevoegdheid van de leden van het arbeidsauditoraat en de onbevoegdheid van de procureur des Konings aanhoudt om de strafvervolgingen in te stellen wegens het ten laste van de beklaagde gestelde misdrijf, met name de overtreding van de artikelen 1, 2, 3, 19 en 849 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, omdat krachtens artikel 578-7° van het Gerechtelijk Wetboek, de arbeidsrechtbank kennis neemt van de geschillen van civielrechtelijke aard die het gevolg zijn van de overtredingen van de bepalingen van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, en met name die van titel I betreffende het regime van de als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk ingedeelde inrichtingen waarop de strafvordering ten deze gesteund is,

terwijl, eerste onderdeel, noch uit de omstandigheid dat de bevoegdheid, toegekend door artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek aan de leden van het arbeidsauditoraat, beperkt is tot de strafvordering wegens een overtreding van de wetten en de verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, noch uit de omstandigheid dat sommige bepalingen van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming uiteraard kunnen ondergebracht worden onder de wetten en besluiten betreffende de arbeidsreglementering en de aangelegenheden onder de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, zoals bedoeld bij artikel 578-7° van het Gerechtelijk Wetboek, volgt dat alle overtredingen van bedoeld algemeen reglement een overtreding uitmaken van een bij artikel 578-7° bedoelde wet of besluit ; dat het arrest dan ook niet naar eis van de wet is gemotiveerd ;

tweede onderdeel, het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, deels regelen stelt ter bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers (titel II), deels bepalingen inhoudt die uitsluitend administratieve en reglementaire voorschriften uitmaken met het oog op de beveiliging van de openbare gezondheid, veiligheid, en burenhinder ; dat laatstvermelde bepalingen vervat in titel I van het algemeen reglement geen reglementering uitmaken van de arbeid, noch een aangelegenheid welke tot de bevoegdheid behoort van de arbeidsgerechten ; dat de uitoefening van de strafvordering wegens een overtreding van deze bepalingen dan ook buiten de bevoegdheid valt van de leden van het arbeidsauditoraat ;

Overwegende dat de verweerders vervolgd worden we-

gens inbreuk op de bepalingen van de artikelen 1, 2, 3, 19 en 849 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming om, als bedrijfshoofden van vergunninghoudende inrichtingen, "de exploitatie ervan te hebben begonnen of voortgezet zonder nauwkeurige naleving van de bij voornoemd reglement bepaalde voorschriften en van de bij het vergunningsbesluit opgelegde voorwaarden" ;

Overwegende dat de strafvordering bij de correctionele rechtbank aanhangig werd gemaakt door dagvaarding op verzoek van de procureur des Konings en bij het hof van beroep door het hoger beroep ingesteld door de procureur-generaal te Gent ;

Dat het ambt van het openbaar ministerie voor dit hof door een magistraat van het parket-generaal bij hetzelfde hof werd waargenomen ;

Overwegende dat luidens artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek de strafvordering wegens een overtreding van de wetten en verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, voor de politierechtbanken en voor de rechtbanken van eerste aanleg uitgeoefend wordt door de leden van het arbeidsauditoraat-generaal ;

Overwegende dat de aangelegenheden die tot de bevoegdheid behoren van de arbeidsrechtbanken bepaald worden in de artikelen 578 tot 583 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Overwegende dat, krachtens de artikelen 4 en 5 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, de arbeidsauditeur de strafvordering uitoefent ten laste van de in artikel 1 van die wet vermelde personen wegens overtreding van de wetten en besluiten in hetzelfde artikel bedoeld ;

Overwegende dat uit artikel 1, 23°, van de wet van 30 juni 1971 blijkt dat de werkgever die zich zoals ten deze schuldig maakt aan overtreding van de bepalingen van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, goedgekeurd bij de besluiten van de Regent van 11 februari 1946 en 27 september 1947 of van de beslissingen en besluiten genomen ter uitvoering van dit algemeen reglement, een administratieve geldboete kan oplopen ;

Overwegende dat hieruit dient afgeleid te worden dat enkel de leden van het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten bevoegd zijn om de strafvordering uit hoofde van zodanige overtreding uit te oefenen ;

Overwegende dat de beslissing derhalve om bovengemelde redenen wettig verantwoord is ;

Dat het middel naar recht faalt ;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

NOOT—Zie ook in dit nummer het cassatiearrest van dezelfde datum m.b.t. de overtreding van de concessievoorwaarden inzake mijnen, groeven en graverijen.

HOF VAN CASSATIE

VOLTALLIGE 2e KAMER — 28 JANUARI 1975

Voorzitter : Ridder Rutsaert
 Raadsheer-rapporteur : de h. Meeüs
 Advocaat-generaal : de h. Krings
 Advocaat : mr. Sebrechts

Strafvordering—Openbaar ministerie—Arbeidsauditoraat—Bevoegdheid—Aangelegenheden behorend tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten—Wet administratieve geldboeten voor inbreuk op sociale wetten—Wetten op de mijnen, groeven en graverijen—Overtreding van concessievoorwaarden—Vervolgning door arbeidsauditoraat—Nietigheid.

Luidens art. 155 Ger.W. wordt de strafvordering wegens overtreding van wetsbepalingen omtrent de aangelegenheden behorend tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten uitgeoefend door de arbeidsauditoraten en auditoraten-generaal, en krachtens de artt. 4 en 5 van de Wet Administratieve Geldboeten voor inbreuk op sociale wetten, oefent de arbeidsauditeur ook de strafvordering uit wegens overtreding van de in art. 1 van die wet vermelde wetsbepalingen.

De aangelegenheden behorend tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten worden bepaald bij de artt. 578 tot 583 Ger.W., waarvan art. 583 verwijst naar de Wet Administratieve Geldboeten voor inbreuk op sociale wetten.

Daar de overtreding van de concessievoorwaarden, omschreven als een inbreuk op art. 130 van de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen, geen aangelegenheid is bedoeld bij de artt. 578 tot 583 Ger.W. en evenmin bij art. 1, 26°, van de Wet Administratieve Geldboeten, zijn de leden van het arbeidsauditoraat en het arbeidsauditoraat-generaal niet bevoegd tot uitoefening van de strafvordering.

R. en N.V. N. t/ C. en V.D.

Gelet op het bestreden arrest, op 28 juni 1973 gewezen door het Hof van beroep te Brussel, afdeling Antwerpen ;

I. Op de voorziening van Reichenbach Gian, beklagde :

1. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing op de strafvordering die tegen eiser is ingesteld :

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 17, 155, 578 tot 583 van het Gerechtelijk Wetboek,

doordat het arrest ingaande op de vordering van het openbaar ministerie, waargenomen door een substituut-generaal bij het arbeidshof, uitspraak doet,

terwijl het die vordering ontoelaatbaar had moeten verklaren :

Overwegende dat eiser vervolgd werd om, bij inbreuk op artikel 130 van de bij koninklijk besluit van 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen, de clausules of voorwaarden die op wettige wijze in de akte van concessie opgenomen zijn

overtreden te hebben ; dat uit de bewoordingen van de in de telastlegging vermelde voorwaarden blijkt dat deze de bescherming van de buurt of van de omgeving beogen.

Overwegende dat luidens artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek de strafvordering wegens een overtreding van de wetten en verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, voor de politierechtbanken en voor de rechtbanken van eerste aanleg uitgeoefend wordt door de leden van het arbeidsauditoraat-generaal ;

Overwegende dat de aangelegenheden die tot de bevoegdheid behoren van de arbeidsrechtbanken bepaald worden in de artikelen 578 tot 583 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Overwegende dat, krachtens de artikelen 4 en 5 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuken op sommige sociale wetten, de arbeidsauditeur de strafvordering uitoefent ten laste van de in artikel 1 van die wet vermelde personen wegens overtreding van de wetten en besluiten in hetzelfde artikel bedoeld ;

Overwegende dat uit de bovenvermelde omschrijving van de feiten niet blijkt dat deze tot de aangelegenheden behoren die het voorwerp uitmaken van de artikelen 578 tot 583 van het Gerechtelijk Wetboek of van de bepalingen van artikel 1, onder meer nr. 26, van de wet van 30 juni 1971 over de administratieve geldboeten, voor de toepassing waarvan de arbeidsrechtbank ingevolge artikel 8 van gezegde wet bevoegd is, naar welke laatste wet in artikel 583 van het Gerechtelijk Wetboek verwezen wordt ;

Overwegende dat, nu eiser niet vervolgd werd wegens een overtreding van de wetten en de verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten in de zin van artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek, de leden van het arbeidsauditoraat en het arbeidsauditoraat-generaal niet bevoegd waren om de strafvordering uit te oefenen en dat de procedure derhalve nietig is ;

Dat het middel gegrond is ;

2. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissingen op de civielrechtelijke vorderingen van de verweerders tegen eiser :

Overwegende dat het arrest een deskundigenonderzoek beveelt om de aard en de omvang van de door de verweerders geleden schade te bepalen en de kosten aanhoudt ; dat die beslissingen geen eindbeslissingen zijn in de zin van artikel 416 van het Wetboek van strafvordering en geen uitspraak doen over een geschil omtrent de bevoegdheid ;

Dat de voorziening voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is ;

Overwegende echter dat de vernietiging van de beslissing op de strafvordering de vernietiging meebrengt van de niet definitieve beslissingen op de civielrechtelijke vorderingen, welke laatste beslissingen het gevolg zijn van de eerste, al is de voorziening niet ontvankelijk krachtens artikel 416 van het Wetboek van strafvordering ;

II. Op de voorziening van de naamloze vennootschap "Novobric", civielrechtelijk aansprakelijke partij :

1. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing op de vordering van het openbaar ministerie tegen eiseres :

Overwegende dat uit geen stuk waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de voorziening van eiseres betekend werd aan het openbaar ministerie tegen hetwelk zij is gericht ;

Dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is ;

2. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissingen op de civielrechtelijke vorderingen van de verweerders tegen eiseres :

Overwegende dat om de hierboven vermelde redenen in verband met de voorziening van eiser tegen de beslissing op de civielrechtelijke vorderingen van de verweerders, de voorziening voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is ;

Overwegende echter dat ingevolge de hierna uitgesproken vernietiging op de voorziening van eiser, de beslissingen waarbij eiseres civielrechtelijk aansprakelijk wordt verklaard voor de betaling van de geldboete en van schadevergoeding aan de verweerders, zonder voorwerp wordt ;

Om die redenen,

zonder dat er aanleiding toe is de andere door eiser aangevoerde middelen te onderzoeken die tot geen vernietiging zonder verwijzing kunnen leiden,

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de strafvordering en de civielrechtelijke vorderingen tegen eiser ingesteld ;

Verwerpt de voorziening van eiseres ;

Stelt echter vast dat ingevolge de vernietiging van de beslissingen tegen eiser uitgesproken, de beslissing waarbij eiseres civielrechtelijk aansprakelijk wordt verklaard voor de betaling van de geldboete en van schadevergoeding aan de verweerders, zonder voorwerp wordt ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing ;

Veroordeelt eiseres in de helft van de kosten ; laat de overige kosten ten laste van de Staat ;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

NOOT—Zie ook in dit nummer het cassatie-arrest van dezelfde datum m.b.t. de niet naleving van de exploitatievoorwaarden voor vergunningsplichtige inrichtingen.

RAAD VAN STATE

4e KAMER — 10 JUNI 1975

Voorzitter : de h. A. Mast

Staatsraden : de hh. P. Vermeulen (verslaggever) en G. Baeteman

Auditeur : de h. Jacquemijn

Bestuurlijk toezicht—Vernietigingsbevoegdheid—Onthouding van beslissing—Vordering tot nietigverklaring—Ontvankelijk.

De onthouding van de toezichthoudende overheid gebruik te maken van haar vernietigingsbevoegdheid — in casu de gewilde onthouding van de provinciegouverneur een beslissing van een gemeenteoverheid te vernietigen — is geen beslissing in de zin van artikel 14 van de samengeordende wetten op de Raad van State ; een vordering tot nietigverklaring gericht tegen die onthouding is niet ontvankelijk.

Arrest nr. 17.069

M. Hennus t/Gouverneur Provincie Limburg

Gezien het verzoekschrift dat Mathieu Hennus op 13 november 1973 in zijn hoedanigheid van gemeenteraadslid van Mopertingen heeft ingediend om de vernietiging te vorderen van de beslissing welke verzoeker leest in de brief die de gouverneur van Limburg hem op 17 september 1973 heeft toegezonden om mede te delen dat hij niet ingaat op het door verzoeker op 26 juni en 3 augustus 1973 gedane verzoek om twee, door de gemeenteraad van Mopertingen genomen besluiten te vernietigen, met name : a) een besluit tot "regularisering van de feitelijke dienstjaren van Willy Leen als bibliothecaris aan de gemeentelijke bibliotheek te Hees-Mopertingen", b) een besluit tot benoeming in vast verband van Willy Leen tot part-time bibliothecaris bij de gemeentelijke bibliotheek van Mopertingen ;

...

Overwegende dat een provinciegouverneur, wanneer hij tot het inzicht komt dat er geen reden is om, ten aanzien van een beslissing van een gemeenteoverheid, gebruik te maken van de hem toegekende vernietigingsbevoegdheid, niet geacht wordt op het ogenblik dat hij tot zijn overtuiging komt, een echte administratieve beslissing te hebben genomen, ook niet wanneer hij die overtuiging met een brief aan een belanghebbende of belangstellende mededeelt ; dat de gewilde onthouding van de gouverneur een beslissing van een gemeenteoverheid te vernietigen derhalve geen beslissing is in de zin van artikel 14 van de samengeordende wetten op de Raad van State en een vordering tot vernietiging gericht tegen die onthouding niet ontvankelijk is ;

Overwegende dat de brief van 17 september 1973 van de gouverneur van Limburg waarin deze aan verzoeker meldt niet de bedoeling te hebben de twee gemeenteraadsbesluiten, waartegen verzoeker was opgekomen, te vernietigen, geen vernietigbare beslissing inhoudt ; dat het beroep niet ontvankelijk is ...

NOOT—Constante rechtspraak. Zie de arresten aangehaald bij J. FALYS, "La recevabilité des recours en annulation des actes administratifs (Conseil d'Etat)", Brussel, 1975, nrs. 61-62, voetnoten 1 tot 6 ; *adde* : Raad van State, 6 juni 1975, nr. 17.063, A. de Francquen t/ Stad Luik en Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting.

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

K.I. — 21 MAART 1975

Voorzitter : de h. E. Paternostre

Raadsheren : de hh. A. de Man en X. Claessens

Advocaat-generaal : de h. R. Van Camp
 Advocaat : mr. F. Erdman

Onderzoeksgerechten—Hoger beroep van de verdachte—Verwijzing.

Het verzet dat art. 539 Sv. aan de verdachte toekent, kan niet worden uitgebreid tot andere gevallen dan die welke er uitdrukkelijk in worden opgesomd, meer bepaald niet tot gevallen van beweerde nietigheid van de beschikking van de raadkamer; anders zou aan art. 135 Sv. een extensieve uitlegging gegeven worden die noch door de geest noch door de letter van de wet gerechtvaardigd is.

A.

Vordering van het O.M.

Gezien de stukken van de rechtspleging ten laste van A. verdacht van : te Antwerpen, zelfde kanton, van 14 maart 1974 tot 4 oktober 1974, verbonden zijnde door het huwelijk aan A., die klacht doet, een bijzit, de genaamde C., in de echtelijke woning onderhouden te hebben;

Gezien de beschikking dan de raadkamer van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen van 29 januari 1975, waardoor de bovengenoemde verdachte naar de correctionele rechtbank verwezen wordt uit hoofde van de bovenvermelde tenlastelegging;

Gezien het hoger beroep ingesteld (...) tegen voormelde beschikking;

Overwegende dat dit hoger beroep niet ontvankelijk is daar geen enkele wetsbepaling aan de verdachte een rechtsmiddel verleent tegen een beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank, buiten het in art. 539 Sv. bepaalde geval dat zich ter zake niet voordoet (K.I. Brussel, 4 januari 1974, *J.T.*, 1974, 335; K.I. Brussel, 10 juni 1964, *J.T.*, 1964, 563; Cass., 23 juni 1952; *Pas.*, 1952, I, 695; Cass., 9 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 831; Cass., 20 augustus 1964, *Pas.*, 1964, I, 1184; A. Braas, *Précis de procédure pénale*, 3e éd., I, pp. 388 en volg.; J. Hoeffler, *Traité de l'instruction préparatoire en matière pénale*, p. 161, nr. 160; Th. Collignon, "A propos des voies de recours contre les décisions de la Chambre des Mises en accusation et de la Chambre du conseil", *J.T.*, 1955, 225 en volg.; R. Declercq, *Strafvordering*, 3e éd., I, p. 110; J. Verstraete, "Raadkamer-Bevoegdheid en rechtspleging", *R.W.*, 1967-68, 1224, nr. 54);

Gelet op de artikelen 135, 217 en volgende en het artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering en op de artikelen 2, 11 tot 14, 24, 31 tot 37 en 41 van de Wet van 15 juni 1935;

Vordert het Hof, kamer van inbeschuldigingstelling, het hoger beroep van verdachte onontvankelijk te verklaren.

Arrest

Overwegende dat het naar termijn tijdig ingediend verzet van verdachte niet toelaatbaar voorkomt;

Overwegende dat buiten het uitzonderlijk — doch ter zake niet verwezenlijkte — geval, bedoeld in artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering waarin een exceptie

van onbevoegdheid van de raadkamer tegengeworpen werd, geen enkele wetsbepaling een rechtsmiddel voorziet tegen een beschikking waarbij, zoals hier, een verdachte naar de correctionele rechtbank verwezen wordt (vergelijk rechtsleer en constante rechtspraak geciteerd in het rekwisitoor); dat noch artikel 129, lid 2, noch artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering verdachte het recht verlenen zich, buiten voormeld geval van onbevoegdheid, tegen een beschikking tot verwijzing te verzetten;

Overwegende dat verdachte niet betwistte dat de raadkamer van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen de bevoegde rechtsmacht was *ratione materiae*, *ratione personae*, *ratione loci* om te beslissen over de regeling van rechtspleging; dat nooit opgeworpen werd dat de feiten bedoeld in de bestreden beschikking niet in de bevoegdheid van de gewone rechtsmachten zouden vallen of territoriaal onder een andere rechtsmacht ressorteren;

Overwegende dat onderhavig verzet gegrond is op de nietigheid van de aangevochten beschikking die, steunend op een beweerde opgeheven strafbepaling het grondwettelijk recht bedoeld in artikel 7 waarvolgens "niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die ze voorschrijft", krenken zou;

Overwegende dat het verzet van artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering — enig toepasselijke wetsbepaling — ten voordele van verdachte niet kan uitgebreid worden tot andere gevallen dan die er uitdrukkelijk in opgesomd, meer bepaald tot gevallen van beweerde nietigheid van de beschikking van de raadkamer;

Overwegende dat zo de vrijwaring van een grondwettelijke vrijheid een fundamenteel rechtsbeginsel is, dit beginsel hier nochtans niet kan ingeroepen worden om de ter zake vigerende wetgeving aan te vullen; dat door het verzet van verdachte toe te laten, daar waar de wetgever het heeft willen beperken tot één bepaalde hypothese, het Hof aan artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering noodzakelijk een extensieve uitlegging zou geven die niet gerechtvaardigd is noch door de geest noch door de letter van de wettekst;

Overwegende dat artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering een recht op verzet instelt uitsluitend ten bate van het openbaar ministerie en de burgerlijke partij in bepaalde gevallen waar de ontstentenis van verzet openbare of private belangen onherstelbaar zou kunnen schaden; dat deze gevallen niets gemeens hebben met onderhavig geval;

Overwegende dat een beschikking tot verwijzing waarbij door de raadkamer aanvaard wordt dat voldoende aanwijzingen voorhanden zijn voor vervolging en toelating tot dagvaarden vóór het vonnisgerecht verleend wordt een verdachte geensdeels schaden kan; dat de beschikking in kwestie steeds een voorlopig karakter heeft en de verdachte nooit de mogelijkheid ontnemt ter zitting van het vonnisgerecht al zijn rechten, middelen en excepties te laten gelden; dat overigens door hem het verzet te ontzeggen, de wetgever de verdachte slechts op gelijke voet stelde met diegene die, rechtstreeks voor de rechter gedagvaard, uiteraard evenmin een recht heeft op een voorafgaand onderzoek van de vervolging door de kamer van inbeschuldigingstelling;

Om die redenen (...)

Verklaart het verzet van verdachte niet ontvankelijk. Verwijst de verdachte in de kosten van het verzet.

NOOT—De verdachte kan geen hoger beroep instellen tegen zijn verwijzing naar het vonnisgerecht, tenzij hij de bevoegdheid van de raadkamer betwist op grond van art. 539 Sv. Ook al beweert hij dat het feit geen strafbare inbreuk zou uitmaken, zoals hier het geval is, dan nog kan hij geen hoger beroep instellen (Cass., 23 juni 1952, Arr. Cass., 1952, 612).

Dit neemt echter niet weg dat het onderzoeksgerecht, in casu de raadkamer, de conclusies moest beantwoorden en indien ze deze verwierp, de reden van deze verworping moest opgeven (Cass., 2 juli 1951, Pas., 1951, I, 762 met noot van R. Hayoit de Termicourt). Pas als de beslissing van het vonnisgerecht definitief is geworden, kan de verdachte de verwijzing op grond van een schending van art. 97 van de Grondwet aanvechten.

A. Vandeplas

**RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE BRUGGE**

2e KAMER — 15 OKTOBER 1974

Voorzitter : de h. G. Campers

Procureur des Konings : de h. J. De Tandt

Advocaten : mrs. P. Boudolf en L. Nagels loco F. Moreau

Boetebeding—Vergoeding die een winst uitmaakt buiten elke verhouding tot de schade wegens niet-uitvoering.

In het kader van een leasingovereenkomst vraagt en krijgt de lessor na het verstrijken van vijf van de zestien termijnen de teruggave van het goed, maar hij verlangt ook, met toepassing van een in het contract overeengekomen boetebeding, een schadevergoeding gelijkstaande met het bedrag van de elf nog te vervallen termijnen.

Daar de toepassing van het bedrag de lessor een winst zou bezorgen buiten elke verhouding met de schade die de niet-uitvoering van het contract kan berokkenen, is het beding nietig als strijdig met de artikelen 6, 1131 en 1133 B.W.

Faill. Dumon t/ N.V. Beneloca

Overwegende dat, in de zaak nr. 6058, eiseres ten laste van het gewoon passief van het faillissement Dumon Frank aangifte van schuldverordering deed voor een bedrag van 97.233 fr. en dit uit hoofde van huurfinancieringscontract nr. 5149 ;

Overwegende dat de vordering, in de zaak nummer 6774, ertoe strekt verweerder q.q. te doen veroordelen tot teruggave, op zijn kosten, van de elektronische rekenmachine Hovel Plancal T.D. type D.220 nr. 4 - 7121.612, verder verweerder q.q. te doen veroordelen om in geval het goed werd teruggegeven, in de massa der schuldverordering op te nemen de sommen van 9.420 fr. voor vervallen en niet betaalde huurprijzen met B.T.W., en van 87.813 fr. als conventioneel bepaalde schadevergoeding volgens artikel 15 van het contract nr. 5149, tenslotte verweerder q.q. te horen veroordelen tot de gedingkosten ;

Overwegende dat beide zaken samenhangend zijn daar ze beide betrekking hebben op het huurfinancieringscontract nr. 5149 en overigens dubbel gebruik maken wat betreft de vordering in opname in het gewone passief van het faillissement waarvan sprake voor een bedrag van 97.233 fr.

dat zij derhalve dienen te worden gevoegd ;

Overwegende dat verweerder q.q. de vordering in revindicatie betwist, beweerend dat het huurfinancieringscontract in werkelijkheid een verkoop op afbetaling uitmaakt ;

dat hij, ondergeschikt zo het een leasing mocht zijn, de gevorderde schadevergoeding betwist, beweerend dat de toepassing van artikel 15 van het contract dubbel gebruik maakt met de revindicatie, evenals de B.T.W. op de gevorderde achterstallige huur en, aldus, besluit tot de opname van eiseres in het gewoon passief voor de som van 7.983 fr. ;

Overwegende dat de uit de overgelegde stukken, meer bepaald de aanvraag om huur van gespecificeerd materieel, de factuur van aankoop door eiseres van dit gespecificeerd materieel en het huurcontract o.m. met mogelijkheid voor de huurder het materieel te kopen voor een prijs die overeenstemt met de vermoedelijke residuele waarde, afdoende blijkt dat al de elementen die de leasingovereenkomst kenmerken, aanwezig zijn ;

dat de vraag tot revindicatie derhalve gegrond is ;

Overwegende dat, wat betreft de gevorderde schadevergoeding van 87.813 fr., deze de nog te vervallen huurprijzen vertegenwoordigt overeenkomstig artikel 15 van het contract, nl. elf semesters ad 7.983 fr. ;

dat een boetebeding evenwel slechts geoorloofd is indien het de vergoeding van de schade betekent (cfr. Cass., 24 november 1972, R.W., 1973-74, 2427 ; noot van E. Wymeersch onder Cass., 8 februari 1974, R.W., 1973-74, 2432) ;

dat de overeenkomst een huurtijd bepaalt van 16 semesters hetgeen met de vermoedelijke bedrijfsduur van het materieel moet overeenstemmen, terwijl de gecumuleerde huurprijzen de afschrijvingswaarde ervan moeten benaderen overeenkomstig de bepalingen van het K.B. van 10 november 1967 over de leasingovereenkomsten ;

dat de toepassing van het boetebeding gelijkstaat met de volledige uitvoering van het contract ;

dat de volledige uitvoering van de overeenkomst evenwel medebrengt dat eiseres dan nog slechts over een materieel zal kunnen beschikken dat volledig is afgeschreven ;

dat in casu eiseres terug over een materieel beschikt dat voor ongeveer twee derde niet is afgeschreven ;

dat de toepassing van het boetebeding aldus aan eiseres een winst bezorgt die gelijkstaat met de nog niet afgeschreven waarde van het materieel en deze winst buiten elke verhouding staat met de schade welke de niet-uitvoering van het contract berokkenen kan ;

dat het boetebeding derhalve nietig is als strijdig met de artikelen 6, 1131 en 1133 B.W., daar de opgelegde vergoeding meer dan schadevergoeding vertegenwoordigt en aldus een burgerlijke boete uitmaakt ;

dat, bij gebrek aan nauwkeuriger schadebewijzen, het aangewezen voorkomt de vergoeding wegens niet-uitvoering van contract ex aequo et bono te bepalen op 25.000 fr. ;

Overwegende dat, wat betreft de gevorderde vervallen huurprijs met B.T.W., deze als geground voorkomt daar het contract in artikel 3, al. 4, bepaalt dat alle belastingen en taksen ten laste van de huurder zijn ;
(...)

ARBEIDSRECHTBANK TE ANTWERPEN

12e KAMER — 20 JUNI 1974

Voorzitter : de h. H. Pas

Openbaar ministerie : de h. C. Vercammen

Advocaten : mrs. J. Van den Heuvel en D. Rutsaert loco
Ch. A. Leclercq

Taalgebruik—In bestuurszaken—Sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers—In verband met de tewerkstelling door de wetten en reglementen voorgeschreven stukken—Decreet van 19 juli 1973.

Het stuk waarin een overeenkomst is neergelegd, waarbij een te Brussel gevestigde vennootschap in 1970 een werknemer voor haar filiaal te Antwerpen in dienst nam, de addenda die sommige bepalingen van de overeenkomst preciseerden, en de opzeggingsbrief van 20 december 1972 zijn bescheiden die, overeenkomstig art. 52, § 1, van de gecoördineerde wetten betreffende het gebruik van de talen in bestuurszaken, in het Nederlands dienden te worden opgesteld.

Nu die stukken ten deze in het Frans opgesteld zijn, dient de rechtbank, met toepassing van art. 10, 1e en 3e lid, van het Decreet van 19 juli 1973, ambtshalve de nietigheid ervan vast te stellen en de vervanging ervan te bevelen.

Hetzelfde geldt voor de overgelegde individuele rekeningen en loonstaten.

H. t./ N.V. X

(...)

Partijen zijn het erover eens dat eiser in dienst trad van verweerster vanaf 15 of 16 november 1970.

Volgens eiser was hij directeur van het filiaal Antwerpen en bezocht hij tevens de topcliënteel. Volgens verweerster werd eiser aangeworven "voor het beheer van het bijhuis te Antwerpen".

Partijen zijn het er ook over eens in conclusies dat op 20 december 1972 aan eiser werd meegedeeld dat het contract beëindigd werd op 31 december 1972.

Er werd aan eiser een schadevergoeding uitbetaald van 282.000 frank. Over de berekening en de samenstelling hiervan verschillen partijen van mening.

Eiser vordert na uitbreiding van zijn eis in conclusies :

1° een aanvullende opzegvergoeding van :	1.532.854 fr.
2° een uitwinningsvergoeding van :	221.718 fr.
3° achterstallige wedde voor ziekte-dagen :	73.906 fr.
4° achterstallig vakantiegeld :	35.456 fr.

samen : 1.863.934 fr.

Bij tegenvordering eist verweerster betaling van 53.125 frank wegens schade toegebracht aan een wagen van verweerster.

De betrekkingen tussen partijen werden geregeld door

een overeenkomst van 5 november 1970 (stuk I dossier verweerster), een bijvoegsel betreffende de functieomschrijving, van 20 maart 1972 (stuk II dossier verweerster), een brief van 24 maart 1972 betreffende de gratificatie (stuk III dossier verweerster) en een addendum van 18 mei 1972 betreffende het gebruik van een wagen (stuk IV dossier verweerster).

De opzegging werd aan eiser betekend met een brief van 20 december 1972 (stuk V dossier verweerster).

Al deze stukken zijn opgesteld in het Frans.

Volgens artikel 52, § 1, van de gecoördineerde Wet van 18 mei 1966 betreffende het taalgebruik in bestuurszaken, moeten de private nijverheids-, handels-, of financiebedrijven voor de akten en bescheiden die voorgeschreven zijn bij de wetten en reglementen, en voor die welke bestemd zijn voor hun personeel, de taal gebruiken van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn.

Daar eiser werd aangesteld als directeur van het filiaal Antwerpen, d.w.z. een exploitatiezetel in het nederlands-talige gebied, dienden de stukken in verband met zijn tewerkstelling door de wetten en reglementen voorgeschreven, en de stukken voor eiser bestemd als personeelslid, in het Nederlands opgesteld te worden.

De aanwervingsovereenkomst is ongetwijfeld "een stuk bestemd voor het personeel" (zie V.C.T. Ned. afd., 25 januari 1966, nr. 897 ; idem, 18 april 1967, nr. 1832 ; Arbrb. Antwerpen, 12e kamer, 31 januari 1974, B./N.V. L'Urbaine, Ar. nr. 21886 ; Arbh. Brussel, afd. Antwerpen, 3e kamer, 9 januari 1973, N.V. Diverseij/ D. Ar. nr. 2526).

Hetzelfde geldt voor bijlagen en addenda bij de overeenkomst, waarin bepaalde onderdelen daarvan worden gepreciseerd.

De opzeggingsbrief waarmee de werkgever de werknemer ontslaat is een stuk, voorgeschreven bij de wet op het bediendencontract (artikel 14) en in elk geval bestemd voor het personeelslid (V.C.T. Ned. afd. 18 april 1967, nr. 1832 ; W.R.R. Beroep Antwerpen, 17 maart 1967, R.W., 1966-67, 1629 ; Arbrb. Gent, 10 mei 1971, J.T.T., 1971, 176 ; Arbrb. Antwerpen, 12e kamer, 31 januari 1974, B./N.V. L'Urbaine, Ar. nr. 21886 ; Arbh. Brussel, afd. Antwerpen, 3e kamer, 9 januari 1973, NV. Diverseij/ D. Ar. nr. 2526).

Krachtens de gecoördineerde Wet van 18 juli 1966 artikel 52, § 1, dienden dus "in casu" in het Nederlands opgesteld :

— de overeenkomst van 5 november 1970 (stuk I dossier verweerster),

— het bijvoegsel betreffende de functieomschrijving van eiser (van 20 maart 1972 - stuk II dossier verweerster),

— de brief van 24 maart 1972 van verweerster aan eiser betreffende de gratificatie (stuk III, dossier verweerster),

— het addendum van 18 mei 1972, betreffende het gebruik van een wagen (stuk IV dossier verweerster),

— de opzeggingsbrief van 20 december 1972 van verweerster aan eiser (stuk V dossier verweerster).

Naar hun aard vallen deze stukken eveneens onder het toepassingsgebied van artikel 5 van het Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en

de werknemers, alsmede voor de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten van de ondernemingen.

Bovendien valt verweerster, hoewel zij haar hoofdzetel heeft te Brussel, onder de toepassingsfeer van het Decreet (artikel 1) vermits verweerster eiser tewerkstelde in het Nederlandse taalgebied in een aldaar gelegen exploitatiezetel...

Artikel 10 van het Decreet bepaalt dat de stukken of handelingen die in strijd zijn met het Decreet, nietig zijn. De nietigheid wordt ambtshalve door de rechter vastgesteld.

Bovendien bepaalt § 6 van artikel 10, dat de sancties die het vervat, eveneens gelden t.a.v. de akten en bescheiden van de ondernemingen, voorgeschreven bij wetten en reglementen, en van die bestemd voor het personeel die reeds, overeenkomstig artikel 52, § 1, van het Koninklijk Besluit van 18 juli 1966 houdende coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, in het Nederlands dienden te worden opgesteld.

Daar de taalwetgeving van openbare orde is dient zij overigens onmiddellijk te worden toegepast op de gevolgen van de bestaande situaties.

Bij toepassing van artikel 10, 1e en 3e lid, van het Decreet dient de rechtbank ambtshalve de nietigheid van bovenvermelde stukken, uitgaande van verweerster, vast te stellen en de vervanging ervan te bevelen.

De voorgelegde vertaling volstaat niet.

Deze nietigverklaring kan nochtans geen nadeel berokkenen aan de werknemer (art. 10, 5e lid, van het Decreet).

Om dezelfde redenen zijn ook de voorgelegde individuele rekeningen en loonstaten, voorgeschreven door de wetten en reglementen (art. 15 van de Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers; artikel 5 en volgende van het Koninklijk Besluit van 12 november 1952 betreffende de documenten opgelegd door de sociale wetgeving) nietig (V.C.T. Ned. afd., 14 december 1965, nr. 1436, en 31 januari 1967, nr. 1839; 1 december 1964, nr. 911, en 23 mei 1967 nr. 1882, gecit. I. De Weerd, "Taalgebruik in het bedrijfsleven nu", in *Recht in beweging*, 1973, p. 394-395; Arbrb. Antwerpen, 12e kamer, 27 september 1973, De Ruyter t/ Travhydro, nr. 17268).

De rechtbank dient de vervanging van deze stukken te bevelen (...).

RECHTSPRAAK IN KORT BESTEK

Hof van Cassatie (3e Kamer), 23 april 1974

Verzet—Vermelding van middelen—Verzuim—Schade waarvan wordt beweerd dat ze ten onrechte door de eerste rechter ambtshalve is aangevoerd—Hoger beroep—Devolutie—Oorzakelijk verband tussen verzuim en schade.

Het verzet van eiseres tot cassatie was door de arbeidsrechtbank nietig verklaard omdat de akte geen middelen van verzet bevatte. Deze beslissing is in hoger beroep (Arb. Luik, afd. Hasselt, 11 februari 1974) bekrachtigd.

Tegen het arrest werpt eiseres als eerste middel op, dat zij in de akte van verzet de zwangerschap van verweerster in cassatie uitdrukkelijk in twijfel trok en de gegrondheid van de vordering betwistte. Het middel mist evenwel feitelijke grondslag:

"Overwegende dat de akte van verzet slechts de redenen aangeeft waarom op de terechtzitting van 27 november 1972 niemand voor eiseres was verschenen, en een voorbehoud inhoudt 'wat betreft de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de vordering';

"Overwegende dat bedoelde akte evenwel de grieven niet vermeldt welke eiseres tegen het verstekvonnis in te brengen had; dat de loutere vaststelling dat de eis van verweerster ertoe strekte 'de betaling te bekomen van de som van 23.520 frank daar verweerster op verzet op het ogenblik van de afkanking zwanger zou zijn geweest' niet als een betwisting van de zwangerschap, laat staan van de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de eis kan aangemerkt worden."

Het bestreden arrest oordeelt, dat verweerster schade heeft geleden, daar eiseres thans opwerpt dat niet zij, maar een genoemde derde, de werkgever van verweerster was; het niet-vermelden van dat middel in de akte van verzet stelt de verweerster praktisch in de onmogelijkheid om binnen de eenjarige verjaringstermijn de vordering tegen de derde in te stellen.

Daartegen werpt eiseres als tweede middel op, dat verweerster voor de rechtbank niet had beweerd schade te hebben geleden en de rechter zulks niet van ambtswege mocht aanvoeren, voorts dat het feit dat verweerster zich zou hebben vergist bij het instellen van de vordering en een verkeerde rechtspersoon zou hebben gedagvaard zodat later de verjaring zou ingetreden zijn, geen schade is die haar oorzaak vindt in het niet-vermelden van dit middel in de akte van verzet.

Ook beide onderdelen van het tweede middel worden verworpen:

"Wat het eerste onderdeel betreft:

"Overwegende dat verweerster in haar conclusie voor de arbeidsrechtbank de nietigheid van de akte van verzet op grond van de niet-naleving van artikel 1047, lid 4, van het Gerechtelijk Wetboek heeft ingeroepen;

"Dat de rechter derhalve behoorde, overeenkomstig artikel 861 van hetzelfde wetboek, na te gaan of het aangeklaagde verzuim de belangen schaadde van de partij die de exceptie opwierp;

"Overwegende dat verweerster voor het arbeidshof de door haar geleden schade heeft gepreciseerd en het arrest haar zienswijze bijtreedt;

"Dat derhalve, zelfs indien de arbeidsrechtbank zich ten onrechte van ambtswege over die schade zou hebben uitgesproken en het arbeidshof die onregelmatigheid zou hebben vastgesteld, het arbeidshof nochtans, overeenkomstig artikel 1068 van het Gerechtelijk Wetboek, uitspraak over de schade had moeten doen en geen andere beslissing zou hebben genomen;

"Dat het onderdeel, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

"Wat het tweede onderdeel betreft:

"Overwegende dat de feitenrechter op onaantastbare wijze oordeelt of er een oorzakelijk verband bestaat tussen de ingeroepen schade en de onregelmatigheid van een proceshandeling;

"Dat het onderdeel niet kan aangenomen worden."

(Voorzitter-rapporteur: de h. Naulaerts—Advocaat-generaal: de h. Lenaerts—Advocaten: mrs. A. Houtekier en J. Dassesse—In de zaak: P.V.B.A. Accountantskantoor Caerts en Opdebeek t/ Geypen-Lenaerts).

EUROPEES RECHT

Weekoverzicht van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

(week van 9 - 13 mei 1975)

I. Arresten :

Zaak 91/74

Hauptzollamt Hamburg-Ericus / Hamburger Import-Kompanie (prej. zaak)

Een schijnbaar onschuldig feit, een verschil van enkele grammen bij het vullen van flessen met sinaasappelsiroop, leidde tot deze — door het Bundesfinanzhof aan het Hof voorgelegde — tariefkwestie.

Voor de tariefindeling van sinaasappelsap geldt volgens de in het gemeenschappelijk douanetarief overgenomen nomenclatuur een waardegrens, die op het tijdstip van invoer lag bij DM 109.80 (30 R.E.) per 100 kg. Vruchtensap met een hogere waarde viel onder tariefpost (x) en kon zonder heffing worden ingevoerd. Bij een waarde beneden deze grens betrof het een heffingsplichtig produkt van postonderverdeling (y).

Firma Hamburg-Import Kompanie — verzoekster in het hoofdgeding — liet in 1970 een partij dozen sinaasappelsiroop inklaaren, elk bevattende 12 flessen met een inhoud van 895 g, voor een prijs van DM 11.80 per doos, dus DM 109.89 per 100 kg, en wel onder tariefpost (x).

Bij controle stelde de douane een gemiddeld nettogewicht van 930 g per fles vast. Terugrekenend op de faktuurprijs van DM 11.80 per doos, kwam zij aldus tot een waarde van DM. 105.73 per 100 kg nettogewicht, op grond waarvan zij de waar indeelde als heffingsplichtig produkt van postonderverdeling (y); het bedrag der heffing werd vastgesteld op DM 3.985.48.

In beroep betoogde verzoekster dat zij slechts het gegarandeerde vulgewicht van 895 g per fles had gekocht en dat de buitenlandse leverancier enig overwicht had gegeven om gewichtsfwijkingen als gevolg van eventuele verschillen in de wanddikte van de flessen of in de vultemperatuur te compenseren.

Het Bundesfinanzhof verzocht het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen uit te maken wat moet worden aanvaard als grondslag voor de waardebepaling bij de afbakening der tariefposten: het werkelijk nettogewicht der ingevoerde waar of het contractueel overeengekomen minimumgewicht per eenheid. Het Hof besliste dat bij de inklaaring der waren bedoeld in de tariefposten (x) en (y) van het gemeenschappelijk douanetarief, waarvoor bij de vaststelling van de betaalde of te betalen prijs is uitgegaan van een gegarandeerd minimum nettogewicht per verkochte eenheid, deze prijs moet worden gerelateerd aan het werkelijk nettogewicht van de gehele partij koopwaar.

II. Conclusies

Zaak 6/75

Horst tegen Bundesknappschaft

Verzoek van het Bundessozialgericht om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van de hoofdstukken 2 en 3 en van artikel 8 van verordening no. 3 van de Raad inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers (pensioenrecht van een Duitse werknemer die in Algerije werkzaam geweest is).

Advocaat-generaal : G. Reischl.

Zaak 7/75

Fracas tegen België

Verzoek van de Arbeidsrechtbank te Nijvel om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 12 van verordening no. 1612/68 van de Raad betreffende het vrije verkeer van werknemers (minder-valide kinderen).

Advocaat-generaal A. Trabucchi.

Zaak 8/75

Assurance Maladie tegen Football-Club

Verzoek van de Cour de Cassation te Parijs om een prejudiciële beslissing inzake de toepasselijkheid van de gemeenschapsverordeningen op het gebied van de sociale zekerheid voor artiesten.

Advocaat-generaal : J.P. Warner.

Zaak 20/75

d'Amico tegen Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz

Verzoek van het Bundessozialgericht om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 27 van verordening no. 3 en van artikel 45 van verordening no. 1408/71 (verzekeringstijdvakken).

Advocaat-generaal : A. Trabucchi.

III. Mondelinge behandeling

Zaken 89/74 en 18-19/75

Procureur-generaal e.a. tegen Arnaud

Verzoek van de Cour d'Appel te Bordeaux om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van verordeningen nos. 816/70, 817/70 en 1538/71 (wijnmarkt).

Gevoegde zaken 10-14/75

Tafelwijnproducenten tegen La Haille e.a.

Verzoek van de Cour d'Appel te Aix en Provence om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van bijlage II van verordening no. 816/70 (wijnmarkt).

Weekoverzicht van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

(26 - 30 mei 1975)

I. Arresten

Zaak 2/75 Mackprang (prej. zaak) 27.5.75

Als gevolg van de daling van de termijnkoersen van de Franse frank was het in het voorjaar van 1969 mogelijk forse koerswinsten te behalen door in Frankrijk gekocht graan aan het Duitse interventiebureau door te verkopen. Daardoor ontstond een levendige "interventiehandel" die tot gevolg had dat Duitsland werd overstroomd met Frans graan hetgeen de Bondsrepubliek aanleiding gaf de Commissie machtiging te verzoeken om de interventie-aankopen te beperken tot in het binnenland geogst graan. De Commissie verleende deze machtiging bij beschikking van 8 mei 1969.

Op 6 mei 1969 bood de firma Mackprang, verzoekster in het hoofdgeding, aan het Duitse interventiebureau partijen in Frankrijk geogste tarwe die op dat moment onderweg waren van Frankrijk naar de Bondsrepubliek, ten verkoop aan. Het interventiebureau weigerde overneming van de partijen die tussen 8 en 17 mei, dus na de betrokken beschikking, werden aangeleverd. Daar de firma Mackprang zich benadeeld achtte, vorderde zij schadevergoeding; het oorspronkelijk geschil kwam uiteindelijk terecht bij het Bundesgerichtshof dat het Hof van Justitie om een uitspraak verzocht of de beschikking van de Commissie waarbij Duitsland werd gemachtigd de interventie-aankopen tot «nationaal» graan te beperken geldt voor in een andere Lid-Staat van de Gemeenschap geogst graan dat zich tussen 2 en 8 mei op transport naar Duitsland bevond en eerst na 8 mei, de datum der litigieuze beschikking, regelmatig voor interventie was aangeboden.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, heeft voor recht verklaard dat deze beschikking hiervoor geldt en het gaf daarbij een uiteenzetting over het mechanisme van het interventiestelsel dat is opgezet om, in ver-

band met de regionalisatie van de prijzen, de producenten een graanafzet tegen redelijke prijzen te garanderen en dat strikt moet worden toegepast om elke prikkel tot het uitvoeren van de goederen met als enig oogmerk een gunstiger interventie te verkrijgen, te vermijden.

Het Hof voegde daaraan toe dat de beschikking van de Commissie in overeenstemming is met de doelstellingen van het interventiestelsel en niet — zoals de firma Mackprang beweert — een aantasting vormt van het gewettigd vertrouwen der justitiabelen.

II. Conclusies

Rewe-Zentralfinanz tegen Landwirtschaftskammer

Verzoek van het Verwaltungsgericht te Keulen om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikelen 30 en 36 E.E.G.-Verdrag (kwantitatieve beperkingen).

Advocaat-generaal: G. Reischl.

Zaak 5/75

Deuka tegen Vorratstelle Getreide

Verzoek van het Verwaltungsgericht Frankfurt om een prejudiciële beslissing inzake de geldigheid en uitlegging van verordening (EEG) no. 2859/73 van de Commissie van 19 oktober 1973 houdende vaststelling van de denatureringspremie voor zachte tarwe voor het verkoopseizoen 1973/74 (P.B. 1973 no. L 293, blz. 31).

Advocaat-generaal: A. Trabucchi.

Zaak 70/74

Commissie tegen Raad

Nietigverklaring van het besluit van de Raad van 22 en 23 juli 1974, waarbij deze wederaanpassing van de bezoldigingen en pensioenen van de ambtenaren der Europese Gemeenschappen weigerde, in weerwil van de onjuistheden in de specifieke indexcijfers die zijn gebruikt bij de jaarlijkse herzieningen over de tijdvakken 1 juli 1971 - 30 juni 1972 en 1 juli 1972 - 30 juni 1973.

III. Mondelinge behandeling

Zaak 17/75

Anselmetti tegen Caisse Compensation Allocations Familiales

Verzoek van het Arbeidshof te Brussel om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikelen 10 en 42 van verordening no. 3 (invaliditeitsuitkering).

Zaak 20/75

d'Amico tegen Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz

Verzoek van het Bundessozialgericht om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 27 van verordening no. 1408/71 (verzekeringstijdvakken).

Zaak 21/75

Schroeder tegen stad Keulen

Verzoek van het Verwaltungsgericht te Keulen om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 17 van verordening no. 121/67 (markt in de sector varkensvlees) en artikel 20 van verordening no. 805/68 (markt in de sector rundvlees).

Zaak 50/75

Asmussen tegen Commissie-Raad

Nietigverklaring van het besluit van de Commissie houdende afwijzing van de klacht tegen bestemming van 600.000

r.e. uitsluitend ten behoeve van de plaatselijke functionarissen te Ispra.

★ ★

Van 3 tot 6 juni 1975 bracht het Hof een officieel bezoek aan het Italiaanse Constitutionele Hof te Rome.

WETGEVING

Advocaat

Een zeer oude wetgeving uit de tijd vóór het Gerechtelijk Wetboek maakte onderscheid tussen de advocaten die waren ingeschreven op het tableau van de advocaten van een hof van beroep, en de anderen. Traditioneel voerden de eersten de titel van advocaat bij het hof van beroep en oorspronkelijk waren alleen zij gerechtigd om voor alle hoven en rechtbanken te pleiten. In de loop der jaren is dat pleitprerogatief in onbruik geraakt, maar het werd door geen bepaling opgeheven en de op het tableau van de advocaten van een hof ingeschreven advocaten bleven de titel van advocaat bij het hof van beroep voeren. De artikelen 430 en 439 Ger.W. maken nu wel geen onderscheid meer, maar het opschrift van de titel waarin ze voorkomen ("Advocaten ingeschreven bij de balie bij de hoven van beroep en de rechtbanken") beantwoordt niet aan de nieuwe bepalingen en schijnt een tot het verleden behorend onderscheid in stand te houden. (Zie *Parl. Besch., Senaat*, 1974-75, nr. 528/1, advies van de Raad van State).

Alle dubbelzinnigheid wordt nu opgeheven door de Wet van 2 juli 1975 (*Staatsblad*, 17 juli 1975), die het opschrift vervangt door de woorden "Algemene bepalingen".

Behoudens de afwijkingen die de wet vaststelt (bedoeld is het geval van de advocaten bij het Hof van Cassatie), is het voortaan verboden een nadere bepaling aan de titel van advocaat toe te voegen (nieuw derde lid van art. 428 Ger.W.), maar bij wijze van overgangsmaatregel (waartegen sommige leden van de senaatscommissie gekant waren; zie rapport-Rombaut, stuk nr. 528/3), mogen advocaten die vóór 1 januari 1975 de titel van advocaat bij het hof van beroep voerden, het nog doen gedurende twee jaar vanaf de inwerkingtreding; dit wordt hun toegestaan om hun de gelegenheid te geven de vereiste materiële aanpassingsmaatregelen te nemen.

Tot het vorenstaande beperkte zich oorspronkelijk het door minister Vanderpoorten ingediende wetsontwerp. Een arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 27 januari 1975, *J.T.*, 1975, 204, dat de in art. 428 Ger.W. gestelde voorwaarde van nationaliteit in strijd met art. 52 E.E.G. achtte (zie Hof E.G., 21 juni 1974, *R.W.*, 74-75, 139), zette de regering ertoe aan een amendement in te dienen (*Parl. Besch., Senaat*, 1974-75, nr. 528/2), ten gevolge waarvan de aanhef van art. 528 thans luidt: "Niemand kan de titel van advocaat voeren of het beroep van advocaat uitoefenen indien hij geen Belg of onderdaan van een Lid-Staat van de Europese Economische Gemeenschap is". Dit brengt *de facto* de opheffing mee van het bepaalde sub litt. b) in art. 2 van het K.B. van 24 augustus 1970 tot invoering van een afwijking van de voorwaarde van nationaliteit gesteld bij art. 428 Ger.W. (rapport-Rombaut, blz. 4).

In de kamercommissie werd uiting gegeven aan de bezorgdheid over de competentie van buitenlandse advocaten en werd de vraag gesteld op welke wijze een occasioneel pleidooi van een buitenlandse advocaat wordt geregeld. Voor het eerste punt verwees de minister naar de coördinerende taak van de Nationale Orde, die directieven kan uitvaardigen, en naar de Wet van 19 maart 1971 betreffende de gelijkwaardigheid van diploma's. Het tweede punt wordt vanouds door een bestaand gebruik geregeld (vgl. Hof Brussel, 16 december 1974, *J.T.*, 1975, 316). Zie over een en ander het rapport van kamerlid Suykerbuyk, *Parl. Besch., Kamer*, 1974-75, nr. 521/2.

Daar de benaming "advocaat bij het hof van beroep" in een aantal wetten, inzonderheid het Wetboek van Strafvordering, voorkomt, machtigt de wet de Koning om de desbetreffende teksten in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de nieuwe wet.

Echtscheiding—De uitkering van art. 301 B.W.

Volgens de interpretatie die de Belgische rechtspraak aan de sedert de invoering van het Burgerlijk Wetboek ongewijzigd gebleven tekst van art. 301 gaf, legde de rechter het bedrag van de in dat artikel bedoelde periodieke uitkering eens en voor altijd vast en kon die uitkering wel worden ingetrokken als ze niet meer nodig was, maar kon ze niet worden gewijzigd. Op 4 februari 1964 dienden de senatoren Rolin en Hambye een wetsvoorstel in, dat hierop neerkwam, dat de rechtbank aan de onschuldige echtgenoot een schadeloosstelling kon toekennen in de vorm hetzij van een geldsom, hetzij van een uitkering tot levensonderhoud, met de mogelijkheid om later de uitkering te vermeerderen of te verminderen indien een belangrijke wijziging intrad in de behoeften van de onschuldige echtgenoot of in de bestaansmiddelen van de schuldenaar. Na behandeling in de Senaat (rapport van senator Dua), de Kamer (rapport van kamerlid Herbiet), weer in de Senaat (nieuwe rapporten van senator Dua), kwam de Senaat in 1966 tot een tekst, waarin ook de bepaling opgenomen was, dat het bedrag van de uitkering de wisselingen van de kosten van onderhoud zou volgen. Intussen ging de rechtspraak, met instemming van het Hof van Cassatie (zie Cass., 27 februari 1975, R.W., 1974-75, 2521) over tot indexering van de uitkering op het ogenblik van de toekenning ervan. De indexering komt ook voor in het opnieuw geamendeerd ontwerp dat de Kamer op 18 juni 1975 aannam en overzond aan de Senaat, die het op 26 juni 1975 goedkeurde. Uiteindelijk verscheen in het *Staatsblad* van 23 juli 1975 de Wet van 9 juli 1975 betreffende de uitkering na echtscheiding.

In de hoop dat eerlang een grondige studie van die vrij lange wet wordt gepubliceerd, moge hier worden volstaan met het onderstaande overzicht, dat als een kennismaking met de nieuwe bepalingen bedoeld is. De lezer voor wie de interpretatie van de wet problemen doet rijzen, moge verwezen worden naar de voorbereidende teksten. De wordingsgeschiedenis wordt gedetailleerd uiteengezet in het rapport van kamerlid Albert Claes (*Parl. Besch., Kamer, 1974-75, nr. 603/2*); het rapport van senator Verbist zet ter vergelijking naast elkaar de in 1966 door de Senaat aangenomen tekst en de jongste tekst (*Parl. Besch., Senaat, 1974-75, nr. 650/2*).

Art. 301 B.W. wordt, zoals het door art. 1 van de wet gewijzigd is, over zes paragrafen verdeeld.

In § 1 valt de vroegere in art. 310 voorkomende voorwaarde weg ("Indien de echtgenoten elkaar geen enkel voordeel verleend hebben, of indien de bedongen voordelen niet voldoende blijken om te voorzien in het onderhoud van de echtgenoot die de echtscheiding verkregen heeft"). Naar luid van die paragraaf kan de rechtbank aan de echtgenoot die de echtscheiding heeft verkregen, uit de goederen en inkomsten van de andere echtgenoot, een uitkering toekennen die, rekening houdend met zijn inkomsten en mogelijkheden, hem in staat kan stellen in zijn bestaan te voorzien op een gelijkwaardige wijze als tijdens het samenleven.

Tijdens het voorbereidend onderzoek werd veel aandacht besteed aan de aard van de uitkering. Dit ontlokte senator Hambye de bedenking dat, nu de wetgever er toch toe besloten heeft de toepassingsmoeilijkheden van een oude wet te verhelpen, te veel tijd verloren werd met een wellicht nutteloze discussie (*Parl. Hand., Senaat, 1974-75, 2638*).

Aan de in 1966 door de Senaat aangenomen tekst voegde de Kamer de precisering toe dat met de inkomsten en mogelijkheden van de onschuldige echtgenoot rekening moet worden gehouden. Op te merken is dat de woorden "die hem in staat stellen even goed in zijn bestaan te voorzien als het geval was tijdens het huwelijk", zoals ze in de tekst van 1966 voorkwamen, vervangen werden door "die hem in staat stellen kan in zijn bestaan te voorzien op een gelijkwaardige wijze als tijdens het samenleven". De bedoeling is te verhinderen dat rekening wordt gehouden met de sociaal-economische toestand van de partijen die op het ogen-

blik van de feitelijke scheiding bestond. Vgl. Cass., 10 december 1971, *Arr. Cass.*, 1972, 358, *Pas.*, 1972, I, 353.

In § 2 wordt de indexering geregeld. Het staat de rechter niet vrij de indexering voor te schrijven indien blijkt dat zulks wenselijk is: ze is automatisch, en om te vermijden dat voor elke aanpassing een nieuw vonnis dat uitgevoerd kan worden, dient te worden gevraagd, moet de rechter vaststellen dat de uitkering van rechtswege aan de schommelingen van de consumptieprijzen wordt aangepast. Voor de werking van die aanpassing werd een voorstel van regeling zoals in de jongste huurwet voorkomt, verworpen. Tenzij de rechter er anders over beslist, dient als basis het indexcijfer van de maand waarin de beslissing die de echtscheiding toestaat, kracht van gewijsde krijgt. De aanpassing geschiedt om de twaalf maanden in verhouding tot het indexcijfer van de overeenstemmende maand en de wijziging wordt toegepast vanaf de vervaldag die volgt op de bekendmaking van het in aanmerking te nemen cijfer in het *Staatsblad*. Daar de automatische indexering in bepaalde omstandigheden tot onrechtvaardigheden kan leiden (niet alle schuldenaars hebben zelf een geïndexeerd inkomen), kan de rechtbank in zulk geval een ander systeem van aanpassing aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

In § 3 komt de latere wijziging van de uitkering ter sprake. In de tekst van 1966 was bepaald, dat het bedrag zou kunnen worden aangepast aan de aanmerkelijke wijzigingen in de behoeften of de bestaansmiddelen van de partijen. Hierdoor werd gebroken met het strakke alternatief van de rechtspraak: handhaven of intrekken. De Kamer heeft echter gemeend dit systeem niet helemaal te moeten volgen en meer uitgewerkte richtlijnen te moeten verstrekken.

De eerste regel is dat, als de uitkering, ingevolge omstandigheden onafhankelijk van de wil van de uitkeringsgerechtigde, in ruime mate ontoereikend is geworden om de in § 1 bedoelde toestand te waarborgen, de rechtbank de uitkering kan verhogen. In het rapport-Claes (p. 21) wordt bevestigd dat het verdwijnen van de gelijkwaardige levensvoorwaarden ten nadele van de uitkeringsgerechtigde, alleen in aanmerking komt als het onafhankelijk van zijn wil geschiedt.

De tweede regel is dat, als de toestand van de uitkeringsgerechtigde een ingrijpende wijziging heeft ondergaan zodat het bedrag van de uitkering niet meer verantwoord is, de rechtbank de uitkering kan verminderen of opheffen. Om elk misverstand te voorkomen heeft de Kamer het woord "opheffen" in de tekst opgenomen.

De derde regel voorziet in de mogelijkheid van een vermindering of opheffing voor het geval van een ingrijpende wijziging van de toestand van de uitkeringsplichtige. Deze regel is pas op het allerlaatst bij de bespreking in de kamercommissie ingevoerd.

Voor de derde regel geldt zoals voor de eerste dat het moet gaan om een wijziging "waaraan de betrokkene geen schuld draagt". Deze formulering die aanvankelijk voor de derde regel werd vastgesteld, werd niet gehandhaafd, omdat ze moeilijk in het Frans vertaalbaar is.

Voor de drie regels geldt, dat ze slechts toepassing vinden bij belangrijke wijzigingen. Om dit te doen uitkomen werden herhaaldelijk verscheidene termen gebruikt: belangrijke — importantes, merkelijke — substantielles, aanmerkelijke — notables; voor de vertaling van "ingrijpende" dacht men aan "profonde, substantielle, sensible". Als voorbeelden van de tweede regel werden aangehaald een zware ziekte of een ongeval, waardoor eigen inkomen verdwijnt of die belangrijke onkosten meebrengen.

Bij het indienen van hun voorstel hadden de senatoren Rolin en Hambye gewenst dat de uitkeringsgerechtigde zou kunnen profiteren van een latere verbetering van de toestand van de andere partij, wat met de door de Kamer gevolgde werkwijze het ontstaan aan een vierde regel zou hebben gegeven, maar de kamercommissie heeft hen op die weg niet willen volgen (rapport-Claes, blz. 20) en ze ging evenmin in op de amendementen van mevrouw Ryckmans-Corin, die voorstelde de bepaling van § 4, naar luid waarvan het bedrag van de uitkering in geen geval hoger mag zijn dan een derde van de inkomsten van de tot uitkering gehouden echtgenoot, weg te laten, of althans aan te vullen met een bepaling die de rechter zou toestaan er in uitzonderlijke gevallen anders over te beslissen (*ib.*, blz. 44, 45 en 47).

Er dient evenwel op te worden gewezen, dat de in § 4

neergelegde beperking het volgen van de gunstige evolutie van het inkomen van de uitkeringsplichtige in zekere mate niet in de weg staat: § 4 belet niet, dat de indexering van de uitkering deze hoger maakt dan een derde van de inkomsten zoals ze waren op het ogenblik waarop de uitkering toegekend werd, maar verhindert dat het aangepaste bedrag hoger wordt dan een derde van de inkomsten zoals ze zijn op het ogenblik van de aanpassing. Hetzelfde geldt voor de toepassing van de eerste regel van § 3.

Volgens § 5 kunnen de partijen te allen tijde door een overeenkomst, die door de rechtbank moet worden gehomologeerd, de uitkering door een kapitaal vervangen, en kan de rechtbank, eveneens te allen tijde doch slechts op aanvraag van de tot uitkering gehouden echtgenoot, de kapitalisatie toekennen. De rechter moet bij beide verrichtingen betrokken worden. Het bij overeenkomst bepaalde kapitaal is niet noodzakelijk gelijk aan het door kapitalisatie berekende kapitaal (in het rapport-Claes wordt erop gewezen dat de overeenkomst een transactie kan zijn). De kapitalisatie is de omzetting van de werkelijke waarde van de uitkering in een kapitaal, die door de rechtbank kan worden opgelegd aan de uitkeringsgerechtigde (rapport-Claes, blz. 45; zie ook blz. 17). In beide gevallen worden de betrekkingen tussen de vroegere echtgenoten voor goed beëindigd (*ib.*). In tegenstelling tot wat door de Senaat in 1966 was aangenomen, kan de uitkeringsgerechtigde geen kapitaal of geen omzetting eisen (zie over de wenselijkheid daarvan de mening van senator Verbist, *Parl. Hand.*, *Senaat*, 1974-75, 2637).

Luidens § 6 is de uitkering niet meer verschuldigd bij het overlijden van de tot uitkering gehouden echtgenoot, maar kan de uitkeringsgerechtigde volgens de voorwaarden van art. 205, §§ 2, 3, 4 en 5, B.W. levensonderhoud ten bezware van de nalatenschap vorderen. De uitkering wordt dus niet meer passief uit oorzaak van overlijden overgedragen en maakt geen schuld van de nalatenschap van de schuldlige echtgenoot meer uit (vgl. *Cass.*, 13 januari 1967, *Arr. Cass.*, 1967, 577, *Pas.*, 1967, I, 571). Het lijkt wel vanzelfsprekend, dat de onschuldige echtgenoot zijn vordering op de nalatenschap behoudt voor de betaling van het kapitaal of van het gekapitaliseerd bedrag dat hem overeenkomstig § 5 is toegekend en dat bij het overlijden nog niet zou betaald zijn. Voor het uitoefenen van een vordering overeenkomstig art. 205, §§ 2, 3, 4 en 5, B.W. is vereist dat er een staat van behoefte is en dat er geen uit het huwelijk gesproten kinderen zijn (zie rapport-Claes, blz. 47-48, waar ook verwezen wordt naar het ontwerp van wet tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot, dat thans bij de Kamer aanhangig is: *Parl. Besch.*, *Kamer*, 1973-74, nr. 716, en 1974-75, nr. 298).

Door art. 2 van de wet wordt in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel, art. 301bis, ingevoegd. Voor de vaststelling van het bedrag van de uitkering en voor de tenuitvoerlegging van het vonnis dat de uitkering vaststelt, kan de rechter gebruik maken van dezelfde bevoegdheden als bij art. 218 B.W. aan de vrederechter zijn toegekend, en is tevens het in art. 1280, lid 5, Ger.W. bepaalde van toepassing. Het essentiële van art. 301bis B.W. is dat de uitkering kan worden geïnd bij wijze van loondelegatie. In de kamercommissie werd de nadruk gelegd op het woord "kan": niet wenselijk is dat de rechter de delegatie automatisch toekent (rapport-Claes, blz. 50).

Art. 3 van de wet neemt in art. 1410, § 1, 1°, Ger.W. de uitkering op onder de bedragen waarop art. 1409 Ger.W. betreffende de vatbaarheid voor overdracht of beslag toepassing vindt. Volgens het rapport-Claes, blz. 50, heeft de nieuwe bepaling tot doel het beslag op en de afstand van de uitkeringen tot onderhoud te beperken in de mate bepaald voor andere onderhoudsgelden.

Krachtens de in art. 4 van de wet vervatte overgangsmaatregel kan m.b.t. de voor de inwerkingtreding van het nieuwe art. 301 B.W. toegekende uitkeringen een wijziging op grond van de bepalingen van § 3 worden gevraagd; in dat geval zijn de bepalingen van art. 301, §§ 2, 4, 5 en 6, B.W. evenals de artikelen 2 en 3 van de wet toepasselijk. De rechtbanken zullen slechts kunnen tussenkomen door het kanaal van art. 1, § 3, zegt het rapport-Claes, blz. 51. Maar § 3 stelt strenge eisen.

Op de in de senaatscommissie gestelde vraag, wat er gebeurt als er betwisting ontstaat bij de uitvoering van een

vonnis of arrest in verband met de indexering van de uitkering, werd geantwoord dat in zulke gevallen eventueel de beslagrechter bevoegd is (*Parl. Besch.*, *Senaat*, 1974-75, nr. 650/2, blz. 8; zie ook *Parl. Hand.*, *Senaat*, 1974-75, 2637).

Het is misschien nuttig erop te wijzen, dat krachtens art. 591, 7°, Ger.W. de vrederechter bevoegd is om kennis te nemen van de rechtsvorderingen waarvan sprake is in art. 301 B.W., die ingesteld worden nadat het vonnis of arrest waarbij de echtscheiding wordt toegestaan, in kracht van gewijsde is getreden (*Cass.*, 23 september 1971, *Arr. Cass.*, 1972, 89, *Pas.*, 1972, I, 81; Hof Brussel, 30 april 1973, *Pas.*, 1973, II, 145; zie ook Arrond. Brussel, 13 maart 1972, *Pas.*, 1972, III, 41).

BERICHTEN EN MEDEDELINGEN

Verbond van de Belgische Advocaten Congres te Namen op 27 september 1975

De jongste congressen van het Verbond hebben vraagstukken onderzocht van toegankelijkheid van de rechtsbedeling voor mindergegoeden en van rationeler inrichting van de beroepswerkzaamheden.

De tijd schijnt gekomen om te onderzoeken of het beroep ook een behoorlijke, althans een minimum bestaanszekerheid verschaft aan de advocaat. De pijlsnelle verhoging van de bijdragen aan sociale verzekeringsfondsen en de stijging van alle andere bijdragen hebben velen plots bewust gemaakt van de vraag of dit tenminste een voldoende en aan de vereisten van het beroep aangepaste bestaanszekerheid waarborgt. Weenigen kunnen daarop antwoorden, omdat het gebied merkwaardig onoverzichtelijk en verbrokkeld is. Het is tijd te onderzoeken wat er bestaat, de grote leemten te zien en zich te beraden over de middelen om tot een meer bevredigend en samenhangend geheel te komen. Op dat thema zal het congres gericht zijn, dat het Verbond op 27 september 1975 te Namen organiseert.

Het programma is als volgt samengesteld:

9 uur

Onthaal van de deelnemers in de Faculté de Droit des Facultés Universitaires de Namur, 5, Rempart de la Vierge, Namur, waar ook alle werkvergaderingen plaatshebben.

9.30 uur

Verwelkoming door de Stafhouder van de Balie te Namen.

Toespraak van de Voorzitter.

Algemene statutaire vergadering:

- Verslagen van de secretarissen-generaal en van de penningmeester-generaal.
- Statutaire verkiezingen.

10 - 12.30 uur

Werkvergadering:

- "Het wettelijk pensioenstelsel", door mr. A. Servais van de Balie te Namen.
- "De collectieve en onderlinge verzekeringen tegen de risico's van ongeval en ziekte", door mr. M. Libouton van de Balie te Brussel.

Bespreking.

12.30 uur

Aperitief en lunch in de Faculté de Droit (gelijkvloers).

14.30 - 18 uur

Toespraak door de Deken van de Nationale Orde van Advocaten.

Werkvergadering:

- "De Voorzorgskas voor Geneesheren", door dr. H. Vandenhende, voorzitter van de Voorzorgskas voor Geneesheren.

— "De Voorzorgskas voor Advocaten", door mr. F. Goe-
mans van de Balie te Antwerpen.
Bespreking.

18.30 uur

Ontvangst door de Provincie Namen en de Stad Namen.

20.30 uur

Diner in het Château de Namur (avondkledij).

Algemene inlichtingen

Aanmelding voor het Congres kan geschieden door middel van een inschrijvingsformulier. Inlichtingen kunnen worden ingewonnen op het secretariaat van het Congres: bij mr. M. Borgers, 2, Place du Palais de Justice, Namur, tel. 081/71 47 68 (tussen 14 en 17 u.), bij mr. E. Raisière, 10, rue A. Bastin, Namur, tel. 081/22 82 73 (tussen 15 en 17 u.), of op het secretariaat van het Verbond, Gerechtsgebouw, Brussel, tel. 02/512 56 82. Tijdens de werkzaamheden van het Congres wordt gezorgd voor een verrassingsprogramma voor de echtgenoten en familieleden van de congressisten.

Het congrescomité te Namen zorgt voor hotelreservering; deze wordt afgesloten op 15 september.

7e F.I.D.E.-Congres — Brussel 2-4 oktober 1975

Om de twee jaar wordt in een van de hoofdsteden van de E.E.G. het FIDE-congres gehouden.

In 1975 is het de beurt aan de Belgische Vereniging om het 7e Congres te organiseren en wel van 2 tot 4 oktober 1975.

Het 7e FIDE-congres staat onder de hoge bescherming van Z.M. de Koning der Belgen en wordt ingericht met de medewerking van de Nationale Verenigingen voor Europees Recht van de negen lid-staten, de Raad en de Commissie van de E.E.G., de Raad van Europa, de Stichting P.H. Spaak, en verscheidene Belgische ministeries.

I. PROGRAMMA

Donderdag 2 oktober

- 16 u. : Ontvangst der deelnemers in het Instituut voor Sociologie (V.U.B.).
- 17 u. : Openingstoespraak door prof. L. Goffin, voorzitter van de Belgische Vereniging voor Europees Recht, een vertegenwoordiger van de Belgische regering en van de Commissie van de E.E.G.
- 18.30 u. : Ontvangst aangeboden in het Egmontpaleis door de Belgische regering.

Vrijdag 3 oktober

- 9.30 - 13.00 u. : Vergadering der werkgroepen (Congrespaleis).
- 15.00 - 17.30 u. : Vergadering der werkgroepen (Congrespaleis).
- 18.30 u. : Ontvangst op het Stadhuis te Brussel m.m.v. de Internationale Unie der magistraten en de Nationale Orde der advocaten.

Zaterdag 4 oktober :

- 9.30 - 13.00 u. : Plenaire Vergadering in het Instituut voor Sociologie (V.U.B.).
Samenvatting van de congresresultaten door de algemene rapporteurs, de heer Colliard, professor, Paris I en de heer Donner, rechter in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

II. DE WERKGROEPEN

Commissie I: De bescherming der functionele rechten

- Algemene rapporteur: prof. Colliard, Paris I
- E.E.G.-rapporteur: prof. Pescatore, rechter in het Hof van de Europese Gemeenschappen

- Rapporteur voor Raad van Europa: de heer J. Fawcett, voorzitter van de Commissie van de rechten van de mens
- Nationale rapporteurs:
 - België: prof. Marcus-Helmons (U.C.L.)
 - Denemarken: prof. P. Germer, Universiteit Arhus
 - Duitsland: prof. R. Arnold en prof. E.W. Fuss, Universiteit Würzburg
 - Frankrijk: de heer Wacquet, avocat aux Conseils
 - Italië: prof. Motzo, Universiteit Rome
 - Ierland: werkgroep
 - Luxemburg: de heer J. Thill, Conseiller du Gouvernement
 - Nederland: mr E.A. Alkema, medewerker Rijksuniversiteit Groningen
 - Verenigd Koninkrijk: dr. N. March Hunnings, uitgever van de "Common Market Law Reports".

Commissie II: Het economisch beleid van de gemeenschappen van de lid-staten ten aanzien van de rechten van de ondernemingen

- Aglemeen rapporteur: de heer A.M. Donner, rechter in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
- E.E.G.-rapporteur: de heer Papallardo, Universiteit van Pavia
- Nationale rapporteurs:
 - België: prof. G. Schrans (Gent)
 - Denemarken: prof. Koktvedgaard (Kopenhagen)
 - Duitsland: prof. Selmer (Hamburg)
 - France: de heer Brunois, advocaat
de heer Bonnaud, direction générale de l'Industrie
 - Italië: de heer Zagari, Avvocatura Generale dello Stato
 - Ierland: Werkgroep
 - Luxemburg: mr. P. Hippert, advocaat
 - Nederland: mr. R.A.A. Duk, advocaat (Den Haag)
mr. drs. P.J. Slot, Rijksuniversiteit Utrecht
dr. C.W.A. Timmermans, ambtenaar bij de Commissie der E.G.
 - Verenigd Koninkrijk: prof. Daintith, Universiteit Dundee.

Commissie III: De deelname van de rechtsonderhorigen aan de besluitvorming van de Gemeenschappen en van de Lid-Staten

Rapporteur: mevr. M.T. Robinson, barrister.

III. ALGEMENE INLICHTINGEN

De kosten voor deelneming bedragen 3.000 BF over te schrijven op rekening nr. 436-4095621-49 van het 7e FIDE-Congres (Kredietbank St.-Genesius-Rhode). Aan de deelnemers worden ter plaatse de rapporten ter beschikking gesteld. Voor studenten bestaat de mogelijkheid een vermindering van het inschrijfgeld te bekomen. Meer inlichtingen worden op verzoek verstrekt door de secretaris-generaal van de F.I.D.E.: de heer I. Verougstraete, Narcissenlaan 2, 1640 St.-Genesius-Rhode.

Studiedagen van de "Ligue internationale contre la concurrence déloyale" van 11 tot 14 september 1975

- Volgende onderwerpen staan op het programma:
 - schending van bedrijfsgeheimen inzake mededinging
 - samenwerking tussen onderneming en concurrentie
 - indeling van de merkproducten en het gemeenschapsrecht
 - relatie tussen eerlijke mededinging en het belang van de verbruikers.
- Deze studiedagen zullen plaatsvinden in het Congrespaleis te Luik.
- Alle nadere inlichtingen kunnen ingewonnen worden bij de "Ligue Internationale contre la Concurrence déloyale" c/o Maison de l'Automobile, 46, Woluwedallaan 46 te 1200 Brussel.

Belgische Vereniging voor Agrarisch Recht—Studiedagen

- *Studiedag van de Belgische en Nederlandse verenigingen voor Agrarisch Recht op vrijdag 26 september 1975 te Hasselt.*

Onderwerp: "Landbouw en Landschap — De gevolgen van de gewestplannen op de agrarische gebieden".

Preadviseurs: Dr. M. Boes, Assistent aan de Rechtsfaculteit te Leuven en Dr. N. Zyp, Secretaris van het Landbouwschap en Voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Agrarisch Recht.

- *8ste Europees colloquium voor Agrarisch Recht van 6 tot 8 november 1975 te Parijs.*

Onderwerpen:

a) "Le devenir de la propriété agricole".

Algemeen verslaggever: Dr. A. Pikalo, Notaris te Düren. Belgisch verslaggever: Mr. V. Renier, Advocaat te Gemblours en Lektor aan de Landbouwfaculteiten te Leuven en te Gemblours.

b) "La jurisprudence de la cour de Justice des communautés intéressant l'agriculture".

Algemeen verslaggever: J. Rozier, advocaat, stafhouder te Bordeaux.

Belgisch verslaggever: R. Derveaux, Inspecteur-Generaal bij het Ministerie van Landbouw.

Voor deze beide manifestaties moet vooraf worden ingeschreven. Te dien einde wende men zich rechtstreeks tot het secretariaat van de Vereniging, Guldenvlieslaan 72, 1060 Brussel (tel.: 02/538.81.60).

Conferentie over produktenaansprakelijkheid te Amsterdam

De brede belangstelling, die het onderwerp "produktenaansprakelijkheid" momenteel ondervindt, wordt weerspiegeld in het besluit van de Association Européenne d'Etudes Juridiques et Fiscales aan dit onderwerp een tweedaagse conferentie te wijden en wel op 25 en 26 september a.s. te Amsterdam.

Ter voorbereiding van de conferentie is door leden van de "Association" voor ieder land van de Europese Gemeenschappen aan de hand van een gedetailleerde vragenlijst een bondig overzicht van het thans geldende recht op het punt van produktenaansprakelijkheid opgesteld. Deze rapporten zullen, samen met een rapport over de huidige stand van het recht op dit gebied in de Verenigde Staten, in boekvorm eind augustus verschijnen. Het boek zal aan de deelnemers aan de conferentie dadelijk na hun opgave worden toegezonden.

De organisatoren van de conferentie hebben een tweetal case studies opgesteld die tijdens de conferentie in kleine discussiegroepen uitvoerig besproken zullen worden. Hierdoor wordt de deelnemers de gelegenheid geboden het recht en de praktijk van produktenaansprakelijkheid in diverse landen op een realistische grondslag te vergelijken.

Bovendien komen de internationale ontwikkelingen op het gebied van produktenaansprakelijkheid aan de orde: het ontwerp-verdrag van de Raad van Europa, de plannen voor een richtlijn van de Europese Gemeenschappen en de Haagse Conventie op het in geval van produktenaansprakelijkheid toepasselijk recht. Al deze ontwikkelingen zijn zeer recent en zullen nader toegelicht worden door dr. Hans-Claudius Ficker van de Europese Commissie en door de voorzitter van de conferentie, Prof. mr. J.C. Schultz, hoogleraar aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

Ook aan de verzekeringsaspecten van het onderwerp zal aandacht besteed worden, en wel in het bijzonder door een inleiding, gevolgd door discussie, van de Heer H. Dony, directeur van de Belgische verzekeringsmaatschappij Royale Belge en voorzitter van de werkgroep over algemene aansprakelijkheid van het Comité Européen des Assurances.

De administratieve organisatie van de conferentie is in handen van European Study Conference Ltd, 22 High Street, Uppingham LE1 9PZ, Rutland, Engeland (tel. 057282 - 3601), die nadere inlichtingen kan verstrekken.

Handelspraktijken — Colloquium te Lausanne

Op 19 september wordt te Lausanne door de Association suisse de la concurrence en het Institut de droit comparé de la faculté de droit de l'Université de Lausanne een colloquium georganiseerd over "la pratique des prix et marques d'appel en droit suisse et en droit comparé", met voordrachten door A. de Caluwé (Brussel), B. Dutoit (Lausanne), J. Lassier (Parijs), M. Lehman (München) en W. Schluep (Bern).

De voordrachten worden gehouden in het Palais de Rumine (Place de la Riponne), auditoire XVI, van 9 tot 13 uur (economische aspecten) en van 15 tot 19 uur (juridische aspecten).

Prijs van de Belgische Vereniging voor Europees Recht 1976

De Belgische Vereniging voor Europees Recht zal voor de derde maal haar prijs toekennen in 1976. Een studie handelend over het Europees Recht (d.i. het recht van de Europese Gemeenschappen, de Raad van Europa en andere Europese instellingen) zal bekroond worden met een prijs van 20.000 F.

Komen in aanmerking voor de prijs de doctores of licentiaten in de rechten van een Belgische rechtsfaculteit, geboren na 1 januari 1946, die hun einddiploma behaalden minder dan vijf jaren voor 31 december 1975. Enkel oorspronkelijke en onuitgegeven studies komen voor toekenning van de prijs in aanmerking. Verhandelingen voorgedragen voor het bekomen van het einddiploma, thesissen en dgl., slaande op actuele onderwerpen, mogen worden ingezonden.

De uiterlijke datum voor de inzending der teksten is vastgesteld op 15 november 1975 (op het secretariaat van de Belgische Vereniging voor Europees Recht, 39 Franklin Rooseveltlaan 1050 Brussel). De kandidaten zullen bij het toezenden van hun studie volgende inlichtingen verschaffen: naam, voornaam, adres, geboortedatum, diploma en datum ervan.

De leden van de jury zijn hoogstaande persoonlijkheden, bijzonder onderlegd in het Europees Recht. De jury zal zijn beslissing laten kennen voor 15 maart 1976. De Raad van Beheer zal onmiddellijk erop de prijs toekennen.

Nadere inlichtingen kunnen bekomen worden bij I. Verougstraete, sekretaris van de Belgische Vereniging voor Europees Recht, 2 Narcissenlaan 1640 St.-Genesius Rode (tel. 02/358 45 97).

Te Doornik geïnterneerde geesteszieken

Kamerlid Mattheyssens heeft er de minister van Justitie op gewezen dat in de rijksinrichting voor geesteszieken 138 nederlandstalige geïnterneerden en 23 nederlandstalige gecollocieerden blijven, en dat noch de dokters, noch het verplegend, noch het bewakend, noch het technisch en administratief personeel de grondige kennis van het Nederlands bezit. Op zijn vraag, welke maatregelen zullen worden genomen om een einde te maken aan die onaanvaardbare toestand, die in strijd is met de eisen van een doelmatige verpleging, heeft de minister geantwoord, dat zijn departement onderhandelingen voert met het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het overplaatsen van de nederlandstalige geïnterneerden naar in het nederlandstalige landsgedeelte gelegen inrichtingen. (*Vragen en Antwoorden, Kamer, 1974-75, 2502.*)

Contact van minderjarige gedetineerden met hun advocaat

In een vraag tot de minister van Justitie zegt kamerlid Luk Vansteenkiste dat er onduidelijkheid over schijnt te bestaan, of de door de jeugdrechtsbank geplaatste minderjarige steeds de advocaat die hem bijstaat, kan bezoeken en of de advocaat dit kan doen in de inrichting; bovendien weigeren sommige tehuizen de gesloten brieven van advocaten aan de minderjarigen te bezorgen, terwijl dezen ook niet vrij aan hun advocaat brieven kunnen sturen zonder voorafgaande censuur van de inrichting. Graag vernam hij: 1° of het op enige rechtsgrond of andere grond berust dat het de door de jeugdrechtsbank geplaatste minderjarigen niet wordt toegestaan ongcensureerde brieven aan hun

advocaat te schrijven; 2° of de instituten en tehuizen de advocaten niet steeds moeten toestaan contact te hebben met de geplaatste minderjarigen, telkens als dit hun nuttig voorkomt; 3° welke motivering er is om de minderjarigen een bescherming van verdediging te onthouden die wel aan de meerderjarigen wordt toegestaan.

De minister heeft daarop geantwoord:

De betrekkingen tussen de minderjarigen die in een rijksgesticht voor observatie en opvoeding onder toezicht zijn geplaatst en hun advocaten zijn als volgt geregeld:

1. De advocaten moeten zich in het gesticht vrij kunnen onderhouden met de minderjarigen die hen als raadsman hebben genomen of wier bijstand hun werd opgedragen in een aan de gang zijnde procedure of met het oog op de herziening van een maatregel die te hunnen aanzien werd genomen.

2. Alleen de advocaten die met de verdediging van de belangen van die minderjarigen zijn belast, mogen zich met hen onderhouden, met uitsluiting van de advocaten van de ouders of van andere personen.

3. De brieven tussen de advocaten en de minderjarigen met wier belangen zij zijn belast, zijn geheim.

4. Behoudens in uitzonderingsgevallen is het bezoek van de minderjarigen ten kantore van die advocaten uitgesloten.

Ik ben de mening toegedaan dat ook de particuliere gestichten waar minderjarigen geplaatst zijn in het kader van de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, een dergelijke houding dienen aan te nemen t.a.v. de bezoeken en de briefwisseling tussen de minderjarige en zijn advocaat, ten einde het recht van verdediging ten volle te verzekeren.

Ik neem mij dan ook voor de ter zake bestaande onder-richtingen te coördineren ten behoeve van de directies van de private instellingen. (*Vragen en Antwoorden, Kamer, 1974-*

BALIELEVEN

Samenstelling van de raad van de Orde van Advocaten bij het Hof van Cassatie voor het gerechtelijk jaar 1975-1976

Stafhouder: mr. J. Dassesses; leden: mrs. J. Van Ryn, H. De Bruyn, J. Fally en A. Bayart.

Samenstelling van de Raad van de Orde te Brussel voor het gerechtelijk jaar 1975-1976

Stafhouder: mr. Paul Humblet;

Leden: mrs. Gilbert Kirschen, Robert Libiez, Albert De Wachter, Jean Mechelynck, Raymond Van Rolleghe, Janine Vander Mousen, Louis Van Bunnan, Pierre Van Ommeslaghe, Maurice Renkin, Adrien Wolters, Guy Hambenne, Alain Couturier, Edouard Jakhian, Louis Van Orshoven, Jan Oostvogels, Erik Carre.

Samenstelling van de Raad der Orde te Gent voor het gerechtelijk jaar 1975-1976

Stafhouder: mr. Médard De Schutter; leden: mrs. Antoine Dhooge, Robert Van Staey, Piet Blomme, Arnold Haec, Jean Marie Kluykens, Frans Baert, Léon Martens, Marcel Tevels, Henry Hubené, Paul Van Malleghem, Jean Charles De Preter, Antoon Van Damme, Marc Callant.

Samenstelling van Raad der Orde te Kortrijk voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Stafhouder: mr. André Malfait; leden: mrs. Achille De Gryse, Pierre Gillon, Joris De Clerck, Jos. Beele, Jacques D'Hulst, Michel Evens, Guy Van Den Berghe, Georges Gheysen, Michel Albers, Jozef Vandenbulcke, Alberic Van Eeckhout, Willy Lietaer, André Kempinaire, Leo Maeyens.

Samenstelling van de Raad van de Orde te Mechelen voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Stafhouder: mr. V. Dewachter; leden: mrs. L. Van den Eede, F. Maerten, W. Neefs, J. Wuyts, K. Van den Heuvel, H. Van den Berghen, J. De Ridder, L. Van de Velde.

Samenstelling van de Raad der Orde te Tongeren voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Stafhouder: mr. Pierre Stas; leden: mrs. Leon Lambrechts, Vital Vos, Alfred Franssen, Emile Jageneau, René Rakels, Theo Maesen, Freddy Gilkens, Piet Schiepers.

Samenstelling van het Bestuur van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen voor het gerechtelijk jaar 1975-1976

Voorzitter: mr. Leo Dreessen;

Onder-Voorzitters: mrs. Tony Verstreken, Herman De Winter, Monique Charbon;

Secretarissen: mrs. Hugo Callens, Eric Vervaeke, Paul Wildiers.

De plechtige openingszitting heeft plaats op zaterdag 18 oktober a.s. te 15 uur in de zittingzaal van het Hof van Assisen. Openingsredenaar: Mr. Paul Dumez: "Grenzen aan de journalistieke vrijheid".

Samenstelling van het Bestuur van de Conferentie van de Jonge Balie te Brugge voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Voorzitter: mr. Fernand Moeykens; Ondervoorzitter: mr. Hugo Vandeputte; Secretaris: mr. Ignace Claessens; Adj. Secretaris: mr. Roger Vanhaelemeesch; Schatbewaarder: mr. José Tavernier; leden: mrs. Robert T'Jonck, Jean Raes, Daniël Vandelacluze, Rudi Vanneste, Guido Pyck, Johan Lantsoght.

Samenstelling van het bestuur van de Vlaamse Conferentie bij de Balie van Gent voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Voorzitter: mr. G. Baert; Ondervoorzitter: mr. A. Ryckaert; Secretaris: mr. F. Vanbiervliet; Penningmeester: mr. P. De Cordier; Leden: mrs. R. Verstringhe, J.P. Quintyn, H. Mestrum, G. Moentjens, L. De Schrijver; Vertegenwoordiger der stagiairs: mr. L. De Caluwe; Vervangingsdienst: mrs. A.R. Van Laeres en B. Schoonjans.

Samenstelling van het Bestuur van de Conferentie van de Jonge Balie te Turnhout voor het gerechtelijk jaar 1975-1976.

Voorzitter: mr. René Beckers; Ondervoorzitter: mr. Paul Ballon; Leden: mrs. Vic Gijsemberg, Christian De Vel, Guy Van Doorn, Achiël Luyten, Jeannine Beutels, Christiane Swerts.

NOTARIAAT

Samenstelling van de Kamer der Notarissen van het Arrondissement Brussel.

Voorzitter: mr. Van Holen; ondervoorzitter: mr. Steenbruggen; eerste syndicus: mr. Possoz; tweede syndicus: mr. Van halewyn; rapporteur: mr. Dhondt; adjunct-rapporteur: mr. Coppin; secretaris: mr. Nerinckx; adjunct-secretaris: mr. Herinckx; penningmeester: mr. Timmermans; leden: mrs. Levie, De Valkeneer, De Coster.

Samenstelling van de Kamer der Notarissen van het Arrondissement Leuven.

Voorzitter : mr. Jan Van Haecht ; syndicus : mr. Léon Rosseuw ; rapporteur : mr. Paul Bosmans ; penningmeester : mr. Guy Coomans de Brachene ; secretaris : mr. Claude Hollanders de Ouderaen ; leden : mrs. Paul Van Dievoet, Jacques Halfants.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie—jg 1975

nr maart
Wetgeving.
nr. april
Wetgeving.

Tijdschrift voor Notarissen—jg 1975

nr 6
F. Werdefroy, Doorhaling van hypothecaire inschrijvingen na rangregeling—Interpretatie van artikelen 1651 en 1653 GerWb.—L. Ganshof, De erfopvolging van de geadopteerde en van de adoptant in het Belgisch internationaal privaatrecht—Rechtspraak—Wetgeving—Bestuurlijke beslissingen—Notariaat.

nr 7
M.E. Thuysbaert, Formulieren—Het proces-verbaal van beweringen en zwaarigheden—Rechtspraak—Wetgeving—Bibliografie—Notariaat.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht—jg 1975

nr 3-4
Dr. J.R. Stellinga, De ministeriële strafrechtelijke en privaatrechtelijke verantwoordelijkheid—Van Impe Herman, De nieuwe afdelingen in het Belgisch Parlement—Jongbloet Hamerlynck Rita, De controle- en dwangmaatregelen in de statuten der Amerikaanse en Afrikaanse regionale organisaties—Kronieken—Rechtspraak—Boekbespreking.

Tijdschrift van de Vrederechters—jg 1975

nr 5
Kroniek van de vrederechters—Rechtspraak : beknopte inhoud—Rechtspraak.

Tijdschrift voor Aannemingsrecht—jg 1975

nr 2
Rechtspraak—Informatie—Boekbespreking.

Tijdschrift voor Sociaal Recht—jg 1975

nr 4
Em. Brasseur, Faillites et compétence ratione materiae—André J.J., Het bestaan van een arbeidsovereenkomst in de verhouding uitzendkracht-gebruiker—M.P.S., De vereiste arbeidsduur om onder de toepassing van de wet op de kredieturen te vallen—Rechtspraak—Korte inhoud.

Europees Vervoerrecht—jg 1975

nr 2
Rechtspraak.

De Verzekeringswereld—jg 1975

nr 150
J. Vandeursen, Auto-verzekering en bijzondere tegenverzekering bij éénzelfde maatschappij?—J. Van de Rijck, Verzekering van schade door een geleverd goed of een uitgevoerd werk—M. Lenaerts, Ten kantore van dhr. Lemarche—Brandverzekering Evolutie—J. Stasseyns, Veiligheidsgordels—Actueel-magazine—Konsult—P. Fierens, Er roert entwat—Boekbespreking—H. De Graef, De controle der verzekeringsondernemingen.

Oriëntatie—jg 1975

nr 6
F. Van Caenegem, Werkloosheid wegens economische

oorzaken. Formaliteiten en weerslag—E. De Lembre, Economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden—P. Breyne, Het bruggensioen. Bijkomende toelichtingen—Flitsen—Personeelsbeleid. Briefwisseling met onze lezers.

De Gemeente—Jg 1975

nr 6-7
Van de redactie—In en rond de vereniging—L. Garré, De toekenning van vakantiegeld aan het personeel van de plaatselijke besturen—22e Wereldcongres van de Internationale Vereniging van Steden en Plaatselijke Besturen, Teheran, 15-19 april 1975—R. Peremans, Het gemeenteraadsbesluit over het tracé en de uitrusting van de wegen als ontvanke-lijkheidsgrond van bouw- en verkavelingsaanvragen—Raadplegingen—Wetgeving—Rechtspraak (met commentaar)—J. Verhasselt, Verzorg uw taal—Boekbespreking—Kroniek "Openbare onderstand".

Bulletin van de Europese Gemeenschappen—Jg 1975

Zaakregister.

Nederlands Juristenblad—jg 1975

nr 26
Mr. D.J. Veegens, Grensproblemen van de verdediging in strafzaken—Mr. J.J. Vis, Minister, staatssecretaris en het vertrouwen—Prof. mr. J.M. Polak, Gewesten en provincie : naar een reorganisatie van het openbaar bestuur?—Mr. Justine Bins, Administratief beroep bij de gewone rechter—Mr. Ph. L.J. Reijnga, Twee vragen—Mr. W. van Willigen, Concurrentiebeding—Mr. W. Wedekind, Colloquium "Bronnen voor de geschiedenis van de instellingen in België—Rechtspraak.

nr 27
Mr. G.E. Langemeijer, De vergadering in Roermond—Mr. A.M. Donner, Rechtspraak en politiek, een verlate bijdrage tot de discussie—Mr. J.R. Stellinga, De opening van de zitting der Staten-Generaal—Prof. mr. W. Duk, Het gelijkheidsbeginsel—Nederlandse juristenvereniging 1975—Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie—jg 1975

nr 5311
Prof. mr. H.C.F. Schoordijk, Creditcards van het drie-partijtype (I)—S. Pasma, Opstal-onderstal-overstal—Mr. F. Van Brunshot en Mr. Fransisca Sprey, Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Inkomsten uit vermogen—Verslagen en berichten—Ontvangen boeken—Tijdschriften—Koninklijke notariële broederschap—Benoemingen, overlijdens—Vakaturenstaat.

nr 5312
Prof. mr. H.C.F. Schoordijk, Creditcards van het drie-partijtype (II, slot)—Mr. E. Boeser, Kracht of tovenarij van de ouderlijke boedelverdeling—W. Heuff, Erfpacht en administratief recht—Rechtspraak—Wetgeving—Rechtsvragenrubriek—Ontvangen boeken—Tijdschriften.

nr 5313
Mr. W.G. de Vries, Bespreking van het artikel "Het notariaat, nu en straks" van Mr. W.C. Treurniet, gepubliceerd in RM Themis jrg 1974, aflevering 2)—Mr. W.C. Treurniet, Naschrift bij de bespreking van mr. W.G. de Vries—Rechtspraak—Rechtsvragenrubriek—Verslagen en berichten—Koninklijke notariële broederschap.

Rechtsgeleerd Magzijn Themis—jg 1975

nr 3
Babes in the wood—Prof. mr. B. Wachter, Van aansprakelijkheid naar verkeersverzekering? of niet?—Boekbeschouwingen—Kroniek van het privaatrecht.

nr 4
De rechter en de socioloog—Mr. L.A.R.J. de Beaufort, Vooronderzoek en persoonlijke vrijheid van Surinaams recht—Boekbeschouwingen—Europees en volkenrecht.